

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETO
MUITINĖS VEIKLOS KATEDRA

DARIUS JAKUBAUSKAS
TRANSPORTO TEISĖS PROGRAMA

**KOMITOLOGIJOS KOMITETAI – EUROPOS SAJUNGOS MUITŲ POLITIKOS
ĮGYVENDINIMO ĮRANKIAI**
Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas –
Doc. dr. Juozas Radžiukynas
Konsultantas – lektorė
Danguolė Povilauskienė

Vilnius, 2006

TURINYS

ĮVADAS.....	3
1. Komitologija ir jos vieta Europos Sąjungos teisės sistemoje.....	6
1.1 Europos Sąjungos teisėkūra.....	6
1.2 Europos Sąjungos komitetai.....	12
1.3. Komitologijos komitetai, įtakoiantys Europos Sąjungos muitų politiką.....	17
2. Komitologijos komitetų veiklos analizė.....	20
2.1. Komitologijos komitetų veikla ir jų vidaus darbo tvarka.....	20
2.2 Komitologijos sprendimų priėmimo procedūros.....	26
2.3 Muitinės kodekso komiteto veikla.....	33
2.4 Lietuvos atstovavimas Europos Sąjungos muitų politiką įtakojančiuose komitologijos komitetuose.....	42
3. Komitologijos komitetų veiklos ateities perspektyvos.....	46
IŠVADOS.....	50
Literatūros sąrašas.....	52
Santrauka.....	55
Summary.....	57

ĮVADAS

Kaip nacionalinėje teisėje Seimas priima teisės aktus, o jų įgyvendinimą patiki Vyriausybei, taip ir pagal Europos Bendrijos steigimo sutartį, už Europos Sąjungos teisės aktų priėmimą yra atsakinga Europos Taryba (bendradarbiaujant su Europos Parlamentu), o teisės aktų įgyvendinimo ir iniciatyvos teisės yra patikėtos Europos Komisijai.

Laikui bėgant išryškėjo tendencija, kad Taryba vis dažniau patiki tam tikrų teisės aktų priėmimą Komisijai, kartu su reikalavimu, kas ją, vykdant pavestas funkcijas, prižiūrėtų šalių narių atstovai. Šis mechanizmas ir yra vadinamas komitologija. Minėtas terminas apibrėžia sudėtingą sprendimų priėmimo procedūrą dalyvaujant Komisijai ir komitetams, susidedantiems iš valstybių narių atstovų.

Komitologija – tai Tarybos įgaliojimų įgyvendinti jos nustatytas taisykles delegavimas Komisijai, kuri veikia prižiūrima įvairių komitetų, sudarytų iš valstybių narių atstovų. Nors sąvoka „komitologija“ dažnai bandoma apibūdinti visus Europos Sąjungoje veikiančius komitetus, tačiau iš tikrųjų šiuo žodžiu apibūdinami tik komitetai, padedantys Europos Komisijai įgyvendinti Tarybos jai deleguotas galias. Įvairių sričių komitetai turi pareikšti nuomonę dėl Komisijos siūlomų įgyvendinimo priemonių ir, priklausomai nuo komiteto sprendimų priėmimo procedūros, jas įtakoti.

Komitologijos sistema grindžiama Europos Bendrijos sutarties 202 straipsniu, kuris numato, kad Taryba, priimdama teisės aktus, suteikia Komisijai įgaliojimus įgyvendinti jos nustatytas taisykles, tačiau tokiems įgaliojimams vykdyti Taryba gali nustatyti tam tikrus reikalavimus. Minėti reikalavimai ir sudaro komitologijos teisinį pagrindą: šalys narės komitologijos komitetuose prižiūri, kaip Komisija įgyvendina Tarybos ir Parlamento nustatytas taisykles.

Kadangi bendra muitų politika yra viena svarbiausių Bendrijos sričių, todėl Taryba, patikėdama pagrindinio muitų teisės akto – 1992 m. Tarybos reglamento Nr. 2913, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą įgyvendinimo nuostatų rengimą Komisijai, įsteigė Muitinės kodekso komitetą, kurio funkcija buvo bendradarbiauti su Komisija ir kartu prižiūrėti kaip pastaroji vykdo Tarybos jai patikėtus įgaliojimus.

Darbo aktualumas ir mokslinis darbo naujumas. Nors komitologijos užuomazgos – valdymo komitetai atsirado 1962 m. (pirmiausiai bendrosios žemės ūkio politikos, o vėliau ir muitų srityje), tačiau Lietuvai komitologija ypatingai aktuali tapo jai ruošiantis tapti visateise Europos Sąjungos nare. Komitologijos komitetų vaidmuo įgyvendinant Europos Sąjungos politiką yra labai svarbus, tačiau mus ypatingai domina komitologijos komitetų vaidmuo įgyvendinant būtent

Europos Sąjungos muitų politiką, nes muitų sąjunga buvo ir toliau išlieka laisvosios rinkos garantu, o kartu ir visos Europos Sąjungos pamatiniu elementu.

Komitologijos sistema nėra paprasta ir ją norint suprasti reikia atlikti gilią analizę. Lietuvoje, kiek mums yra žinoma, šiuo klausimu mokslo darbų dar nėra parengta. Neteko rasti ir mokslinių straipsnių minėta ar panašia tema. Tai rodo, jog minėta sritis yra menkai iširta ir tyrimai šia kryptimi yra labai reikalingi.

Darbo problema – komitologijos sistemos tyrimų stoka, šaltinių, reikalingų tyrimui atlikti, ribotumas.

Darbo objektas – komitologijos komitetų veikla ir jos teisinis reglamentavimas įgyvendinant Europos Sąjungos muitų politiką.

Darbo tikslas – atskleisti komitologijos vietą Europos Sąjungos teisinėje sistemoje ir įvertinti jos komitetų daromą įtaką Europos Sąjungos muitų politikai.

Darbo uždaviniai:

1. Iširti komitologijos sistemos ištakas.
2. Išnagrinėti komitologijos teisinius pagrindus.
3. Išnagrinėti komitologijos komitetų vietą kitų Europos Sąjungoje veikiančių komitetų kontekste.
4. Išanalizuoti komitologijos komitetų darančių įtaką Europos Sąjungos muitų politikai veiklą ir jos rezultatus.
5. Išnagrinėti Lietuvos Respublikos atstovavimą komitologijos komitetuose, susijusiuose su muitų teisės aktų įgyvendinimu
6. Apžvelgti komisijos komitetų ateities perspektyvas.

Rašant darbą naudotasi loginiu, sisteminiu, aprašomuoju, apibendrinimo bei mokslinės literatūros analizės tyrimų metodais. Plačiai buvo taikomas teisinių dokumentų analizės metodas, kadangi teisės aktai neretai buvo vienintelis šaltinis, kuriuo buvo galima remtis rašant darbą. Visi naudoti šaltiniai nurodomi išnašose ir literatūros sąrašė.

Nuosekliai išdėstant temą, magistro darbas padalintas į tris dalis. Pirmoje magistrinio darbo dalyje trumpai aprašoma Europos Sąjungos teisėkūra, pagrindiniai Europos Sąjungos komitetai, išskiriami komitologijos komitetai, įtakoiantys Europos Sąjungos muitų politiką. Antroje darbo dalyje analizuojama komitologijos komitetų veikla, sprendimų priėmimo procedūros. Taip pat antroje dalyje nagrinėjama Muitinės kodekso komiteto veikla, Lietuvos interesų atstovavimas muitų politiką įtakančiuose komitologijos komitetuose. Trečioje darbo dalyje aptariamos apskritai komitologijos ir Muitinės kodekso ateities perspektyvos. Trumpai apžvelgiami su Europos Konstitucija ir Naujuoju muitinės kodekso projektu susiję komitologijos pokyčiai.

Pagrindinės darbe naudojamos sąvokos:

Komitologija – Tarybos įgaliojimų įgyvendinti jos nustatytas taisykles delegavimas Komisijai, kuri veikia prižiūrima Europos Sąjungos šalių narių atstovų.

Komitologijos komitetai – komitetai, sudaryti iš Europos Sąjungos šalių narių atstovų ir padedantys Komisijai įgyvendinti Tarybos jai deleguotas funkcijas.

Sutartis – Europos Bendrijos steigimo sutartis.

Bendrijos maitinės kodeksas – 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos maitinės kodeksą.

Bendrijos maitinės kodekso įgyvendinimo nuostatos – 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 2454/93 išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos maitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas.

Komiteto procedūra – Bendrijos maitinės kodekse minima procedūra, kuomet Komisijai įgyvendinti konkrečias teisės aktų normas padeda Maitinės kodekso komitetas, veikdamas pagal vieną iš Tarybos Sprendimu Nr. 468/1999 nustatytų procedūrų (valdymo arba reguliavimo).

1. KOMITOLOGIJA EUROPOS SAJUNGOS TEISĖS SISTEMOJE

1.1 Europos Sąjungos teisėkūra

Norint atskleisti komitologijos įtaką Europos Sąjungos teisėkūrai, visų pirma reikėtų kalbėti apie muitų teisės aktų teisėkūros procedūras. Kadangi muitų teisės aktų (Tarybos ir Komisijos reglamentų, direktyvų ir t.t.) rengimas ir priėmimas nėra specifinis ir nesiskiria nuo kitų sričių teisės aktų rengimo, tikslinga išsiaiškinti pagrindinių Europos Sąjungos institucijų funkcijas ir vaidmenį rengiant ir priimančias teisės aktus.

Europos Bendrijos steigimo sutarties 7 straipsnio 1 dalis įvardija svarbiausias institucijas, kurios atlieka Bendrijai patikėtus uždavinius: Europos Parlamentą, Tarybą, Komisiją, Teisingumo Teismą ir Audito Rūmus. Sutarties 7 straipsnio 2 dalis, 8, 9 ir 195 straipsniai prie šių institucijų dar priskiria Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą, Regionų komitetą, Europos centrinę banką, Europos investicinę banką ir Ombudsmeną. Europos Sąjungos teisėkūros procesas labiausiai priklauso nuo trijų institucijų: Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos. Būtent nuo šios „trejybės“ bendradarbiavimo sėkmingumo priklauso visas teisėkūros procesas. Paprastai teisės aktų leidimą inicijuoja Komisija, kuriai oficialiai priklauso Europos Sąjungos teisėkūros iniciatyvos teisė. Tačiau Parlamentas gali minėtam procesui suteikti reikiamą politinį pagreitį pavyzdžiui, prašydamas Komisijos pateikti konkretų pasiūlymą. Pagal turimų funkcijų svarbą Europos Parlamentas neatrodo esanti svarbiausia ES institucija, tačiau po 1970 bei 1975 m. biudžeto sutarčių, 1986 m. Suvestinio Europos akto, 1992 m. Maastrichto sutarties ir 1997 m. Amsterdamo sutarties tapo realiai veikiančia įstatymų leidimo institucija ir sustiprino savo, kaip demokratinės Europos Sąjungos priežiūros institucijos, vaidmenį.

Parlamentas į teisės aktų leidimo procesą įtrauktas įvairiais lygiais. Pavyzdžiui, pagal bendrojo sprendimo procedūrą Europos Parlamentas ir Taryba lygiomis dalyvauja teisės aktų leidybos procese, ir ši procedūra taikoma priimančias teisės aktus įvairiausiose srityse. Bendro sprendimo procedūra ypač dažnai taikoma sprendžiant laisvo darbo jėgos judėjimo, vidaus rinkos kūrimo, technologinių tyrimų ir plėtros, aplinkos apsaugos, vartotojų apsaugos, švietimo, kultūros ir sveikatos apsaugos klausimus. Kai kuriose srityse, pavyzdžiui, žemės ūkio, ekonomikos politikos, vizų ir imigracijos, teisės aktus priima tik Taryba, bet ji turi pasikonsultuoti su Parlamentu. Be to, priimančiam tam tikrus svarbius sprendimus, pavyzdžiui, ar leisti naujoms šalims stoti į Europos Sąjungą, reikia Parlamento pritarimo. Europos Parlamento pritarimas būtinas priimančias sprendimus tokiais svarbiais politinio ar institucinio pobūdžio klausimais kaip naujų valstybių narių priėmimas, asociacijos sutartys su trečiosiomis šalimis, tarptautinių sutarčių sudarymas, rinkimų į Europos

Parlamentą procedūra, Europos Sąjungos piliečių teisė gyventi konkrečioje vietovėje bei Europos centrinio banko uždaviniai ir įgaliojimai.

Pagal 1987 m. Tarybos sprendimą Nr. 373 Parlamentas komitologijos procedūrų negalėjo įtakoti, nes, jis minėtame Sprendime net nebuvo minimas, tačiau 1999 m. Tarybos sprendimas Nr. 468 pakeitė galiojusią tvarką ir jame jau buvo numatytas Parlamento įtraukimas į komitologiją. Vis dėlto 1999 m. Tarybos sprendimas Nr. 468 tik dalinai patenkino Parlamento lūkesčius. Parlamentas tikėjosi kur kas didesnės įtakos komitologijai. (plačiau apie tai 2.2 skirsnyje).

Nors istoriškai svarbiausia Europos Sąjungos sprendimų priėmimo institucija įvardijama Taryba, tačiau pastaruoju metu Taryba Europos Sąjungos teisėkūros procese statoma į vieną lygmenį kartu su Parlamentu. Taryba yra Bendrijos teisės aktų leidėja, nors ji ir neturi teisės aktų leidimų iniciatyvos teisės. Apskritai labai retai Bendrijos teisės aktą priima tik viena institucija, dažniausiai Bendrijos teisės aktai yra dviejų ar daugiau institucijų tarpusavio bendradarbiavimo rezultatas. Vis dėlto Taryba yra institucija, kuri paprastai turi galutinio sprendimo teisę.

Pažymėtina, kad pagal Sutarties 26 straipsnį Europos Bendrijos bendrasis muitų tarifas buvo nustatytas Tarybos (kvalifikuota balsų dauguma), tačiau pagal Komisijos pasiūlymą. O pagrindinis Europos Sąjungos muitų teisės aktas – 1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamentas (EEB) Nr. 2913/92 buvo priimtas Tarybos, tačiau pasiūlius Komisijai ir bendradarbiaujant su Parlamentu.

Taryba sprendimus priima balsuodama, tačiau balsavimas gali būti trejopas:

- vienbalsiai (svarstant svarbiausius klausimus tokius kaip mokesčių, struktūrinių fondų ir muitų politikos klausimus);
- paprastos daugumos (sprendžiant procedūrinius Tarybos posėdžių klausimus);
- kvalifikuotos daugumos (taikomas energetikos, transporto, aplinkos apsaugos ir kitose srityse).

Kvalifikuotoji balsų dauguma yra 232 balsai iš 321. Valstybių narių balso svoris priklauso nuo jų gyventojų skaičiaus ir yra derinamas mažiau gyventojų turinčių valstybių naudai, todėl valstybių narių balsai Europos Sąjungos Taryboje pasiskirstę taip: Italija, Didžioji Britanija, Prancūzija ir Vokietija turi po 29 balsus, Ispanija ir Lenkija po 27, Olandija – 13, Belgija, Čekija, Graikija, Vengrija ir Portugalija po 12, Austrija ir Švedija po 10, Airija, Danija, Lietuva Slovakija, ir Suomija po 7, Estija, Kipras, Latvija, Liuksemburgas ir Slovėnija po 4, Malta – 3 balsus. Iš viso 321 balsas¹.

Taryba priimamuose teisės aktuose gali suteikti Komisijai įgaliojimus įgyvendinti Tarybos nustatytas taisykles. Tokiems įgaliojimams vykdyti Taryba gali nustatyti tam tikrus reikalavimus. Ji

¹ Europos Bendrijos steigimo sutartis konsoliduota redakcija 205 straipsnis// http://eur-lex.europa.eu/lt/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EN.003301.html; prisijungimo laikas: 2006-09-04

taip pat turi teisę tam tikrais atvejais pati tiesiogiai naudotis šiais įgaliojimais. Būtent Tarybos nustatytos taisyklės, kurių Komisija turi laikytis, įgyvendindama Tarybos jai pavestus uždavinius ir sudaro komitologijos teisinį pagrindą. Komisija, kuri yra laikoma Bendrijos vykdomąja valdžia, vien šia funkcija neapsiriboja. Komisija nors ir administruoja bei vykdo Europos Sąjungos politiką bei įgyvendina Europos Sąjungos teisę, tačiau dar turi ir galią teisės aktus priimti savarankiškai. Komisija, kaip jau buvo minėta, turi pareigą Tarybos įgaliota įgyvendinti jos nustatytas taisykles.² Nors Taryba teoriškai gali kartu su Parlamentu vieni leisti visus Europos Sąjungos teisės aktus, tačiau didelis antrinių (reglamentus įgyvendinančių) teisės aktų poreikis daro tokį uždavinį neįmanomu. Komisija būdama atsakinga už Europos teisės aktų (direktyvų, reglamentų, sprendimų) įgyvendinimą bei Parlamento ir Tarybos patvirtinto biudžeto ir programų vykdymą turi leisti taip vadinamus „įgyvendinamuosius“ teisės aktus.

Laisvas prekių judėjimas ir muitų sąjunga yra kertiniai bendrosios rinkos ir visos EB akmenys, todėl Komisija ypatingai atidi, kad šiose srityse būtų tinkamai taikoma Bendrijos teisė. Svarstydamas techninius įstatymo galios nuostatų ar pasiūlymų aspektus, Komisija nuolat konsultuojasi su ekspertais, kurie posėdžiauja Komisijos suburtuose komitetuose bei darbo grupėse. Apsispręsti dėl įvairių įgyvendinimo priemonių Komisijai padeda iš valstybių narių atstovų suformuoti komitetai, kurie pagal Tarybos nustatytas taisykles stebi ir daro įtaką Komisijai, šiai priimant sprendimus. (Komitetų daromą įtaką Komisijai, o kartu ir visai Europos Sąjungos muitų politikai savo darbe nagrinėsime kitose darbo dalyse.

Europos Sąjungos sprendimų priėmimo mechanizmas jau seniau dažnai buvo kritikuojamas dėl savo gremėzdiškumo ir painumo. Siekiant į sprendimų priėmimo procesą labiau įtraukti Parlamentą, šis mechanizmas tapo dar sudėtingesnis.

Kaip jau buvo minėta paprastai Europos Sąjungos lygiu priimami sprendimai yra vadinamo „institucijų trikampio“, kurį sudaro Parlamentas, Taryba ir Komisija, bendro darbo rezultatas. Kadangi mūsų nagrinėjamai temai yra aktualesnė teisės aktų leidimo procedūra, todėl specifinių biudžeto tvirtinimo ar tarptautinių sutarčių sudarymo mechanizmų nenagrinėsime.

Europos Sąjungos teisės aktų priėmimo procese reikėtų išskirti tokias procedūras:

• tradicinę³;
• konsultacinę;

² Europos Bendrijos steigimo sutartis konsoliduota redakcija 211 straipsnis // http://eur-lex.europa.eu/lt/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EN.003301.html; prisijungimo laikas: 2006-09-06.

³ W. Cairns. Europos Sąjungos teisės įvadas. - Vilnius: Eurgrimas, 1999. P. 84.

• bendrojo sprendimo priėmimo;
• bendradarbiavimo;
• pritarimo.

Pirmoji mūsų paminėta „tradicinė“ sprendimų priėmimo procedūra dažniausiai nėra išskiriama, tačiau negalima paneigti jos egzistavimo. Šios procedūros esmė ta, kad priimant sprendimą Parlamentas ne vaidina jokio vaidmens. Tiesa, su juo gali būti konsultuojamasi, bet ir tai nėra privaloma. Ši procedūra yra viena paprasčiausių ir paremta Komisijos ir Tarybos bendradarbiavimu. Kaip pavyzdį, galima būtų paminėti bendrojo muito tarifo, pagal kurį mokami muitai, nustatymą. Bendrąjį muito tarifą remdamasi Komisijos pasiūlymu ir sprendama kvalifikuota balsų dauguma, nustato Taryba⁴. Sutartis šiuo klausimu Tarybos neįpareigoja prašyti Parlamento pritarimo ar konsultacijos. Jau 1968 m. Tarybos reglamentas 950/68 nustatė pirmąjį bendrąjį muito tarifą, vėliau šis reglamentas buvo kasmet atnaujinamas.

Vis dėlto, reikėtų pripažinti, kad laikui bėgant ryškėja kitų institucijų kišimosi į šią procedūrą tendencija. Parlamentas gali dalyvauti teisės aktų iniciatyvos procese prašydamas Komisijos teikti atitinkamus pasiūlymus tais klausimais, kuriais jo manymu reikia priimti Bendrijos teisės aktą. Be to, svarbų vaidmenį ima vaidinti COREPER, kuris yra tarpininkas tarp Tarybos ir Komisijos. Komisiją, savo ruožtu, varžo Europos viršūnių tarybos nurodymai dėl priemonių, kurių turi būti imtasi⁵.

Konsultacinėje procedūroje Parlamento vaidmuo silpnas. Nors Taryba gali arba priimti Komisijos siūlomą teisės aktą be jokių pataisų, arba pirma jį pataisyti, o paskui priimti tik pasikonsultavusi su Parlamentu, tačiau ji nėra įpareigota atsižvelgti į Parlamento pasiūlymą. Jeigu Taryba nusprendžia atmesti Komisijos pasiūlymą, tai privalo patvirtinti vienbalsiai. Reikia pažymėti, kad minėtas konsultavimasis su Parlamentu yra oficialus reikalavimas, o jo nesilaikymas gali turėti rimtų teisinių pasekmių (galimas net teisės akto, priimto nesikonsultuojant su Parlamentu, kai tas buvo privaloma, panaikinimas). Kaip konsultavimosi procedūros taikymo pavyzdį priimant sprendimus, galima paminėti sprendimų priėmimą dėl Europos Sąjungos pilietybės instituto normų⁶, taip pat dėl konkurencijos principų⁷.

⁴ Europos Bendrijos steigimo sutartis 26 straipsnis// http://eur-lex.europa.eu/lt/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EN.003301.html; prisijungimo laikas: 2006-08-08

⁵ W. Cairns. Europos Sąjungos teisės įvadas. - Vilnius: Eurgrimas, 1999. P. 87.

⁶ Europos Bendrijos steigimo sutartis 22 straipsnis// http://eur-lex.europa.eu/lt/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EN.003301.html; prisijungimo laikas: 2006-08-10

⁷ Europos Bendrijos steigimo sutartis 83 straipsnis// ten pat.

Bendrojo sprendimo procedūra ypatinga tuo, Parlamentui teisės aktų priėmimo procese suteikia žymiai didesnes galias nei konsultacinėje sprendimų priėmimo procedūroje. Bendradarbiavimo procedūrą įtvirtina 251 Sutarties straipsnis. Reikia pripažinti, kad bendro sprendimo procedūra nėra paprasta. Ji prasideda Komisijai pateikus pasiūlymą Parlamentui ir Tarybai. Taryba, gavusi Parlamento nuomonę, jeigu jai pritaria, gali iš karto priimti teisės aktą, taip pat gali priimti teisės aktą, jei parlamentas pastabų nepateikė, kitais atvejais Taryba priima bendrą poziciją ir siunčia ją Parlamentui. Taryba informuoja Parlamentą kokios priežastys ją paskatino priimti bendrąją poziciją, o Komisija Parlamentą informuoja apie savo poziciją. Per tris mėnesius nuo tokios pozicijos gavimo Europos Parlamentas gali pritarti bendrai pozicijai arba nepriimti jokių sprendimų (tokiu atveju Taryba teisės aktą priima pagal savo bendrą poziciją), Parlamentas taip pat gali absoliučia savo narių balsų dauguma atmesti bendrąją poziciją (tuomet pasiūlytas teisės aktas laikomas nepriimtu) arba absoliučia savo narių balsų dauguma pateikti bendrosios pozicijos pakeitimus. Pakeistas tekstas siunčiamas Tarybai ir Komisijai, o pastaroji pareiškia savo nuomonę dėl tų pakeitimų. Jei per tris mėnesius nuo klausimo perdavimo jai Taryba kvalifikuota balsų dauguma patvirtina visus Europos Parlamento pakeitimus, atitinkamas teisės aktas laikomas priimtu pagal bendrąją poziciją su tais pakeitimais, tačiau dėl pakeitimų, dėl kurių Komisija pateikia neigiamą nuomonę, Taryba sprendžia vieningai. Jei Taryba nepatvirtina visų pakeitimų, Tarybos pirmininkas, susitaręs su Europos Parlamento pirmininku, per šešias savaites sušaukia Taikinimo komiteto posėdį. Taikinimo komitetą sudaro lygus Tarybos (arba jos atstovų) ir Parlamento narių skaičius. Jo tikslas yra pasiekti susitarimą dėl bendro teksto. Komisija dalyvauja Taikinimo komiteto posėdžiuose ir imasi visokios reikiamos iniciatyvos, siekdama suderinti Parlamento ir Tarybos pozicijas. Jei Parlamentas ir taryba per šešias savaites susitaria dėl bendro teksto, jie turi dar šešias savaites atitinkamam teisės aktui pagal bendrą tekstą priimti. Jei viena iš šių dviejų institucijų pasiūlyto akto per tą laiką nepatvirtina, jis laikomas nepriimtu. Jei Taikinimo komitetas nepatvirtina bendro teksto, pasiūlytas teisės aktas taip pat laikomas nepriimtu.

Minėti trijų mėnesių ir šešių savaitių terminai Parlamento arba Tarybos iniciatyva pratęsimi atitinkamai ne daugiau kaip vienu mėnesiu ir dviem savaitėmis.

Be bendro sprendimo procedūros dar egzistuoja **bendradarbiavimo procedūra**. Bendro sprendimo ir bendradarbiavimo procedūros yra panašios, tačiau bendro sprendimo procedūroje Parlamentui suteikta didesnė galia, nei bendradarbiavimo procedūroje. Apskritai esminis šių procedūrų skirtumas yra tas, kad bendro sprendimo procedūroje Parlamentas absoliučia balsų dauguma gali vetuoti svarstomą teisės aktą paskutiniame etape. Bendradarbiavimo procedūroje paskutinis žodis priklauso Tarybai.

Bendradarbiavimo procedūra yra įtvirtinta 252 Sutarties straipsniu. Komisijai pateikus pasiūlymą, Parlamentas pateikia savo nuomonę. Taryba, savo ruožtu, kvalifikuota balsų dauguma patvirtina bendrąją poziciją ir nusiunčia ją Parlamentui. Taipogi Taryba informuoja Parlamentą apie priežastis, kurios paskatino priimti bendrąją poziciją, o Komisija informuoja apie savo poziciją. Jei per tris mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo Parlamentas pritaria šiai bendrai pozicijai arba per tą laiką nepriima sprendimo, Taryba, vadovaudamasi bendrąja pozicija, galutinai priima svarstomą aktą. Parlamentas taip pat gali atmesti bendrą poziciją arba pasiūlyti pataisas. Bet kuriuo atveju šių svarstymų rezultatai pranešami Tarybai ir Komisijai. Parlamentui atmetus bendrą poziciją, taryba per antrą svarstymą turi balsuoti vieningai. Jeigu Parlamentas pasiūlė pataisas, tuomet Komisija, atsižvelgdama į Parlamento pataisas, per vieną mėnesį iš naujo peržiūri pasiūlymą, kurio pagrindu Taryba buvo priėmusi bendrą poziciją. Kartu su dar kartą apsvaistytu pasiūlymu Komisija Tarybai siunčia nepriimtinius Parlamento pakeitimus ir dėl jų pareiškia savo nuomonę. Taryba turi teisę vienbalsiai priimti šiuos pakeitimus. Kai Komisija pateikia dar kartą apsvaistytą pasiūlymą, Taryba jį priima kvalifikuota balsų dauguma.

Vis dėlto Parlamentui daugiausiai galių suteikta **pritarimo procedūroje**. Ši procedūra Parlamentui galutinę suteikia atmetimo teisę. Taikant šią procedūrą, Taryba, gavusi komisijos pasiūlymą, prieš priimdama sprendimus, turi gauti Parlamento pritarimą. Parlamentas gali tik pritarti arba nepritarti pasiūlymui, tačiau jo taisyti negali. Parlamentui nepritarus, teisės aktas laikomas atmestu. Kaip Pritarimo procedūros taikymo praktinį pavyzdį galima paminėti struktūrinių fondų uždavinių, prioritetinius tikslų bei sąrangos nustatymą. Sanglaudos fondas, beje, irgi buvo įsteigtas taikant šią procedūrą⁸.

Kalbant apie Europos Sąjungos teisėkūrą, reikia paminėti atvejus, kada Komisija veikia kaip vienintelė teisės aktų leidėja. Sutarties 202 straipsnis numato, kad Taryba, priimdama teisės aktus, suteikia Komisijai įgaliojimus įgyvendinti Tarybos nustatytas taisykles. Taryba gali nustatyti tam tikrus naudojimosi šiais įgaliojimais reikalavimus, o atskirais atvejais ir pati tiesiogiai naudotis įgyvendinimo įgaliojimais. Minėti Tarybos reikalavimai ir sudaro komitologijos teisinį pagrindą. Šalims narėms suteikta teisė komitologijos komitetuose prižiūrėti, kaip Komisija įgyvendina Tarybos ir Parlamento nustatytas taisykles. Kaip pavyzdį galima paminėti Komisijos reglamentą 2454/93, išdėstantį Bendrijos muitinės kodekso, įgyvendinimo nuostatas. Tarybai priėmus Bendrijos muitinės kodeksą, jo preambulėje buvo nurodyta, kad siekiant nustatyti Bendrijos lygio procedūrą, kuri sudarytų galimybes laiku nustatyti Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo tvarką

⁸ Europos Bendrijos steigimo sutartis konsoliduota redakcija 161 straipsnis// http://eur-lex.europa.eu/lt/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EN.003301.html; prisijungimo laikas: 2006-08-10

ir užtikrinti glaudų ir efektyvų valstybių narių ir Komisijos bendradarbiavimą, reikia sudaryti Muitinės kodekso komitetą. Šis komitetas veikdamas su Komisija, pagal teisės aktų nustatytą sprendimų priėmimo sistemą (apie komitologijos komitetų sprendimų priėmimo procedūras plačiau kalbėsime 2.2 dalyje) prižiūrėjo kaip Komisija įgyvendina Tarybos jai deleguotas galias, t. y. rengia Bendrijos Muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatas. Kadangi Komisijos parengtos Bendrijos Muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatos atitiko Muitinės kodekso komiteto nuomonę, Komisija galėjo priimti reglamentą 2454/93, išdėstantį Bendrijos muitinės kodekso, įgyvendinimo nuostatas.

Teoriškai Tarybos ir Komisijos reglamentai teisiškai turi vienodą galią. Tiek vieni, tiek kiti yra visuotinai taikomi, privalomi visa apimtimi ir tiesiogiai taikomi visose valstybėse narėse. Vis dėlto Komisijos reglamentai paprastai nustato Tarybos reglamentų įgyvendinimą, juos detalizuoja, todėl neturi prieštarauti Tarybos reglamentams.

1.2 Europos Sąjungos komitetai

Vienas įtakingiausių Europos Sąjungos komitetų yra Nuolatinų atstovų komitetas, vadinamasis Coreper (pranc. Comite des representants permanents). Jame kartą per savaitę susitinka valstybių narių nuolatiniai atstovai Briuselyje, atstovaujantys valstybių narių interesams ir Komisijos atstovas. Komitetas yra įsteigtas remiantis Europos Bendrijų sutarties 207 straipsniu,⁹, kuris numato, kad iš valstybių narių nuolatinų atstovų sudarytas komitetas yra atsakingas už Tarybos darbo rengimą ir Tarybos jam pavestų užduočių atlikimą ir, kad Tarybos darbo tvarkos taisyklėse numatytais atvejais komitetas gali priimti procedūrinius sprendimus. Kiekviena valstybė narė Briuselyje turi savo Nuolatinę atstovybę, kurioje dirba diplomatai ir nacionalinių ministerijų atstovai. Coreper yra atsakingas už pasiruošimą Ministrų Tarybos susitikimui. Jis ruošia sprendimus, kurie turi būti priimti ministerijų lygiu, prieš juos pateikiant Ministrų tarybai patvirtinti. Paprastai sprendimai yra rengiami visų sudėčių Ministrų tarybos posėdžiams, išskyrus Žemės ūkio tarybą, kuriai daugiausia aptarnauja Specialus žemės ūkio komitetas. Iš tikrųjų dirba du Nuolatinų atstovų komitetai:

- Coreper I – sudarytas iš nuolatinų atstovų pavaduotojų (šiuose komitete nagrinėjami transporto, aplinkosaugos, socialinių reikalų ir kiti mažiau politiškai priešaringi klausimai);
- Coreper II – sudarytas iš aukščiausiojo diplomatinio rango nuolatinų atstovų (šiuose komitete nagrinėjami lemiami Europos Sąjungos klausimai (užsienio politika, pinigų sąjungos klausimai ir kita).

⁹ Europos Bendrijos steigimo sutartis konsoliduota redakcija 207 straipsnis// http://eur-lex.europa.eu/lt/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EN.003301.html; prisijungimo laikas: 2006-08-10

Coreper'as yra įsteigęs daugiau nei 250 darbo grupių pagal atskiras Tarybos veiklos sritis. Darbo grupių veiklai yra suteikiama ypatinga svarba, nes būtent jose atitinkami klausimai nagrinėjami labai detalai, t.y. Europos Sąjungos šalių narių ekspertai pateikia konkrečius specifinius argumentus, aiškinasi techninius dalykus, derasi dėl kompromisinio sprendimo. Jei ekspertams pavyksta susitarti, tuomet siūlomas sprendimas teikiamas į I-ją Coreper darbotvarkės dalį. Šioje dalyje pateikti klausimai Coreper posėdžiuose nebenagrinėjami, jie tik patvirtinami ir teikiami Tarybai. Bet, jei ekspertams darbo grupėje nepavyksta susitarti, tuomet klausimas teikiamas į II-ją Coreper darbotvarkės dalį, tuomet jį svarsto Coreper'ai. Pažymėtina, kad Coreper'ai savo posėdžiuose nesigilina į atskirų klausimų smulkias detales ar specifiką, jie priima esminius (labiau politinius) sprendimus. Taigi, jei darbo grupių lygyje šalies narės ekspertas pamiršo pateikti viena ar kitą techninę detalę, ar argumentą – Coreper posėdyje tai daryti jau vėlu. Dėl šios priežasties labai svarbi yra darbo grupių veikla. Jei šalis narė nedalyvauja darbo grupės posėdžiuose, nepateikia ten savo argumentų, neturi informacijos apie joje svarstomus klausimus – tolimesnėse Europos Sąjungos teisės akto svarstymo ar tvirtinimo stadijose vyriausybė nebegali įtakoti sprendimo dėl šio klausimo savo valstybės interesų naudai.

Taip pat egzistuoja specialūs komitetai, kurie pagal Bendrijos ar Europos Sąjungos sutartis veikia konkrečiose srityse, tačiau jie nėra priskiriami prie Tarybos „paruošiamųjų“ komitetų kaip Coreper'ai. Tai:

➤ Specialusis žemės ūkio komitetas, kuris yra įsteigtas tarpvyriausybinio sprendimu. Komitetą sudaro šalių narių Žemės ūkio ministerijų vyresnieji pareigūnai, o Komisiją jame atstovauja vienas iš žemės ūkio generalinio direktorato generalinio direktoriaus pavaduotojų. Pagrindinis šio komiteto tikslas – atlikti paruošiamuosius darbus Žemės ūkio tarybai.

➤ Pagal Europos Bendrijų sutarties 130 straipsnį¹⁰ įkurtas Ekonomikos ir finansų komitetas. Jis atsakingas už ekonominės ir finansinės padėties stebėjimą valstybėse narėse ir Komisijos bei Tarybos informavimą apie esančią padėtį. Komitetas taip pat turi prisidėti ruošiant Ekonomikos ir finansų tarybos susitikimus. Komitetą sudaro ne daugiau nei po du kiekvienos valstybės narės, Komisijos ir Europos centrinio banko atstovus. Nors šis komitetas priskiriamas prie Tarybos darbo organų, tačiau komiteto narių dalyvavimo susitikimuose ir kelionės išlaidos yra padengiamos iš Komisijos lėšų.

¹⁰ Europos Bendrijos steigimo sutartis konsoliduota redakcija 114 straipsnis// http://eur-lex.europa.eu/lt/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EN.003301.html; prisijungimo laikas: 2006-08-10

➤ Užimtumo komitetas, kuris yra įsteigtas pagal Europos Bendrijų sutarties 130 straipsnį¹¹. Komitetą sudaro po du kiekvienos valstybės narės bei Komisijos atstovus, be to nariai gali turėti po du pavaduotojus. Komiteto uždaviniai yra koordinuoti valstybių narių darbo ir darbo rinkos politiką, stebėti darbo politikos plėtrą, formuoti bendrą komiteto nuomonę. Užimtumo komitetas taip pat prisideda rengiant medžiagą Tarybos posėdžiams, o komiteto sekretoriato funkcijas atlieka Komisija.

➤ Bendrosios prekybos komitetas yra įsteigtas pagal Europos Bendrijų sutarties 133 straipsnį¹² ir kitaip dar vadinamas „133 straipsnio komitetu“. Komiteto atsakomybėn patenka daugiašalė prekyba ir klausimai, susiję su Pasaulio prekybos organizacijos taisyklių taikymu ES teritorijoje. Nors dvišalės prekybos klausimai ir neįeina į komiteto kompetenciją, jis turi būti informuojamas apie tokių sutarčių prekybinius aspektus. Komitetas taip pat teikia nuomonę dėl šių sutarčių suderinamumo su Pasaulio prekybos organizacijos taisyklėmis.

➤ Pagal Bendrijos steigimo sutartį įsteigtas Koordinacinis komitetas koordinuoja Teisingumo ir vidaus reikalų srities darbo grupių veiklą, padeda ruošti Tarybos susitikimus ir teikia konsultacijas bendradarbiavimo teisingumo ir vidaus reikalų srityse. Minėtą komitetą sudaro šalių narių atstovai.

➤ Europos Bendrijos steigimo sutarties pagrindu įsteigtas Politinis komitetas po 2001 Tarybos sprendimo Nr. 78¹³ savo funkcijas perdavė Politiniam ir saugumo komitetui. Politiniam ir saugumo komitetui yra pavesta stebėti tarptautinę situaciją visose su bendrąja užsienio ir saugumo politika susijusiose srityse. Taip pat komitetas turi teikti nuomones Tarybai ir prisidėti prie minėtos politikos formavimo. Be to, vadovaujant Tarybai, komitetas turi vykdyti krizių valdymo operacijų politinę kontrolę ir strateginį valdymą. Gavęs Tarybos įgaliojimą, savo kompetencijos ribose komitetas gali priimti sprendimus.

➤ 2000 m. Tarybos sprendimu Nr. 436¹⁴ įsteigtas Socialinės apsaugos komitetas rūpinasi bendradarbiavimo socialinės apsaugos srityje tarp valstybių narių ir Komisijos stiprinimu. Komitetas savo kompetencijos ribose teikia siūlymus Tarybai ir Komisijai. Komitetą sudaro po du valstybių narių, ir Komisijos atstovus.

Be minėtų komitetų dar reikėtų išskirti:

➤ 1970 m. Tarybos sprendimu Nr. 532 įsteigtą Nuolatinį darbo komitetą

¹¹ Europos Bendrijos steigimo sutartis konsoliduota redakcija 130 straipsnis// http://eur-lex.europa.eu/lt/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EN.003301.html; prisijungimo laikas: 2006-08-10

¹² Europos Bendrijos steigimo sutartis konsoliduota redakcija 133 straipsnis// http://eur-lex.europa.eu/lt/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EN.003301.html; prisijungimo laikas: 2006-08-10

¹³ Council decision setting up the Political and Security Committee// Official Journal L 027 , 2001-01-30.

¹⁴ Council Decision of 29 June 2000 setting up a Social Protection Committee//Official Journal L 172 , 2000-07-12.

- 2001 m. Tarybos sprendimu Nr. 79 įsteigtą Karinį komitetą;
- 2000 m. Tarybos sprendimu Nr. 604 įsteigtą Ekonominės politikos komitetą;
- 2001 m. Tarybos sprendimu Nr. 264 įsteigtą Saugumo komitetą.

Nors sąvoka “komitologija” dažnai bandoma apibūdinti visus Europos Sąjungoje veikiančius komitetus, tačiau iš tikrųjų šiuo žodžiu apibūdinami tik komitetai, padedantys Europos Komisijai įgyvendinti Tarybos jai deleguotas galias¹⁵. Atsižvelgiant į tai magistriniame darbe detaliau nenagrinėjami anksčiau minėti komitetai, jų veikla ir įtaka. Pasirinkta magistrinio darbo tema įpareigoja sutelkti dėmesį į ne į visų Europos Sąjungos komitetų veiklą, o tik į komitetus, kurie Komisijai padeda įgyvendinti Tarybos jai deleguotas galias.

Apskritai Komitologijos sistema nėra naujas dalykas. Komitologijos komitetai jau seniai vykdė daugelio Bendrijos veiklos sričių priežiūrą pagal Europos Bendrijų steigimo sutartį. Nors faktą, kad komitetai egzistuoja, žino daugelis, tačiau kam jie atstovauja, kaip dirba ir ką sprendžia, kaip dažnai jie susitinka paprastai nežino tik Europos Sąjungos teisės specialistai ir asmenys, kurių veikla yra susijusi su komitologija. Nors visuomenė ir mažai žino apie komitetus ir jų veiklą, tačiau kartais komitetų veikla patenka net į pasaulio laikraščių antraštes ir gali turėti milžinišką reikšmę plačiam visuomenės ratui. Pavyzdžiui, 1990 m. visuomenės dėmesį patraukė Nuolatinis veterinarijos komitetas, kurio įvestas britų jautienos eksporto draudimas sukėlė įvairias nuomones ir Didžiosios Britanijos mėsos pramonei atnešė didžiulius nuostolius. Vis dėlto toks pavyzdys yra daugiau išimtis, nei taisyklė ir dažniausiai komitetų veikla nesulaukia didesnio visuomenės susidomėjimo. Komitologiją ir jos komitetus reikėtų sieti su Europos Bendrijų steigimo sutarties 202 straipsniu (buvęs 145 straipsnis), kuris nustato, kad Tarybos priimamuose teisės aktuose suteikia Komisijai įgaliojimus įgyvendinti Tarybos nustatytas taisykles, tačiau tokiems įgaliojimams vykdyti, Taryba gali nustatyti tam tikrus reikalavimus.

Pirmieji komitologijos komitetai buvo įkurti 1962 m. ir veikė bendrosios žemės ūkio politikos srityje. Minėtų komitetų funkcija buvo prižiūrėti kaip Komisija įgyvendina Tarybos jai patikėtas galias. Komitologijos komitetų atsiradimą, pirmiausiai, lėmė detalių antrinių teisės aktų poreikis. Tarybos priimti reglamentai nustatė tik pagrindines nuostatas, o bendroji žemės ūkio politika reikalavo detalaus reglamentavimo. Tiesa, 1962 m. sukurti komitetai veikė pagal valdymo procedūrą (apie valdymo sprendimų priėmimo procedūrą plačiau 2.2 dalyje) ir Komisija, galėjo aprobuoti įgyvendinimo priemones, net, jeigu komitetai joms nepritarė. Vėliau, 1968 m. atsirado pirmieji reguliavimo komitetai. Pirmiausia jie sukurti maitų, o vėliau ir žemės ūkio srityje. Maitų sąjunga buvo ir yra vienas iš svarbiausių Bendrijos „kertinių akmenų“, todėl Taryba buvo

¹⁵ <http://www.eudel.lt/lt/institucijos/index02.htm>; prisijungimo laikas 2006-09-08.

sinteresuota, kad Komisijai įgyvendinant Tarybos jai patikėtas galias, komitetai ją prižiūrėtų.

Komitologijos komitetų įkūrimas muitų srityje būtent 1968 m. nebuvo atsitiktinis. Būtent šiais metais buvo sukurta Muitų sąjunga ir nustatytas bendrasis maito tarifas. Tai buvo vienas esminių įvykių Europos Sąjungos istorijoje. Bendra muitų politika, bendrasis tarifas ir bendros priemonės, taikomos užsienio prekybos politikai reikalavo ypatingai glaudaus Tarybos, Komisijos ir valstybių narių bendradarbiavimo. Taryba, įkurdamą reguliavimo komitetus, jiems suteikė didesnes galias (lyginant su valdymo komitetais) įtakoti Komisijos sprendimus. Vėliau, reguliavimo komitetai atsirado ir kitose Europos Sąjungos srityse ir nors Europos Parlamentas nebuvo patenkintas komitetų galios augimu, komitetai, veikiantys pagal reguliavimo procedūrą 2004 m. sudarė 40 procentų visų veikiančių komitetų¹⁶ (95 iš 248).

Vis dėlto reikia pripažinti, kad Tarybos teisės aktų įgyvendinimo įgaliojimų delegavimas Komisijai tapo taisykle tik po Vieningo Europos akto 1986 m. O įsigaliojus Amsterdamo Sutarčiams, komitologijos sistema išsiplėtė ir į trečiąją Europos Sąjungos ramstį, t. y. pradėjo veikti tokiose sferose kaip prieglobstis, imigracija, laisvas asmenų judėjimas. To pasėkoje, komitologijos komitetų sprendimai tapo svarbūs ir konkretiems asmenims.

Kalbant apie komitologiją, negalima nepaminti 1987 m. Tarybos sprendimų, Nr. 373¹⁷ ir 1999 m. Nr. 468¹⁸ nustatančių naudojimosi Komisijai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais procedūras.

Komitologijos komitetai veikia labai plačioje sferoje (žr. komitologijos komitetų sąrašą¹⁹). Toji sfera apima tokius dalykus kaip techninių standartų nustatymas, mokslo, technologijų vystymo programos, duomenų apsauga, kultūros vertybių eksportas, humanitarinė pagalba. Taip pat veikia komitetai, kurie įtakoja Bendrijos muitų ir prekybos politiką. Kai kurie komitetai specializuojasi gana siauroje sferoje. Pavyzdžiui, žemės ūkio sektoriuje veikia pieno ir jo produktų, cukraus, javų, linų ir kanapių, jautienos, avienos ir ožienos, kiaulienos, vištienos ir kiaušinių, šviežių vaisių ir daržovių, vyno, bananų ir kiti komitetai. Šių komitetų sprendimai tiesiogiai veikia vartotojus, nes yra susiję su maisto ir kitų produktų ženklavimo, higienos, vartotojų sveikatos apsaugos klausimais.

¹⁶ Report from the commission on the working of committees during 2004//

http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0554en01.pdf prisijungimo laikas 2006-09-04.

¹⁷ Council Decision of 13 July 1987 laying down the procedures for the exercise of implementing powers conferred on the commission// Official Journal L 197, 1987-07-18;

¹⁸ Council Decision of 28 July 1999 laying down the procedures for the exercise of implementing powers conferred on the commission// Official Journal L 184, 1999-07-17;

¹⁹ List of committees which assist the commission in the exercise of its implementing powers 2000/C 225//Official Journal C. 225, 2000-08-25.

Kadangi šiame magistro darbe tikslinga detaliau nagrinėti tik komitetus, padedančius Komisijai įgyvendinti Tarybos jai pavestus uždavinius, reikia juos atriboti nuo kitų Europos Sąjungoje veikiančių komitetų.

Komitologijos komitetai turi tris pagrindinius bruožus, pagal kuriuos juos galima atriboti nuo kitų komitetų.

➤ Pirma, komitologijos komitetai yra sukurti Bendrijos teisės aktų leidėjo valia (Tarybos ir Parlamento). Komitologijos komitetų veiklos teisiniai pagrindai nustatyti Sutartyje ir 1999 m. Tarybos sprendime Nr. 468, todėl jų veikimas yra teisėtas ir paprastai negali būti paneigtas.

➤ Antra, komitetų struktūra ir darbo metodai daugiau ar mažiau standartizuoti ir įtvirtinti teisės aktuose. Visi komitologijos komitetai susideda iš valstybių narių atstovų, o Komisijos atstovas jiems pirmininkauja posėdžių metu. Komitetai veikia pagal atitinkamą sprendimų priėmimo procedūrą, tačiau negali peržengti 1999 m. Tarybos sprendimo Nr. 468 nustatytų ribų.

➤ Trečia, komitetai pateikia savo nuomonę dėl Komisijos planuojamų teisės aktų įgyvendinimo priemonių, veikdami pagal vieną iš trijų procedūrų: patariamąją, valdymo arba reguliavimo.

1.3 Komitologijos komitetai, įtakoiantys Europos Sąjungos muitų politiką.

Jeigu pačios komitologijos atsiradimas siejamas su Sutarties 202 straipsniu, kuris numato, kad Taryba, priimdama teisės aktus, suteikia Komisijai įgaliojimus įgyvendinti Tarybos nustatytas taisykles, tai pagrindinio komitologijos komiteto, veikiančio muitų srityje ir jo pakomitečių atsiradimas turi būti siejamas su Bendrijos muitinės kodeksu ir ypač su jo 247-249 straipsniais. Muitinės kodekso komiteto sprendimų priėmimo procedūros teisiškai įtvirtintos ne tik Bendrijos muitinės kodekso 247a (reguliavimo procedūra) ir 248a (valdymo procedūra) straipsniuose, bet ir sekančiuose Tarybos reglamentuose:

- Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo 10 straipsnyje;
- Tarybos reglamento (EB) Nr. 747/2001 numatančio Bendrijos tarifinių kvotų ir produktų, kuriems gali būti taikomos lengvatos, referencinių kiekių valdymą, remiantis susitarimais su tam tikromis Viduržemio šalimis, bei panaikinančio reglamentus (EB) Nr. 1981/94 ir (EB) Nr. 934/95 6 straipsnyje;
- Tarybos reglamento (EB) Nr. 3295/94 nustatančio priemones, skirtas uždrausti suklastotas ir piratines prekes išleisti į laisvą apyvartą, jas eksportuoti, reeksportuoti ar taikyti sąlyginio neapmokestinimo procedūrą 13 straipsnio 3 dalyje;

- Tarybos reglamento (EB) Nr. 2505/96 Nustatančio tam tikrų žemės ūkio bei pramonės produktų Bendrijos tarifų kvotas ir numatančio jų administravimą, iš dalies keičiančio reglamentą (EB) Nr. 3059/95, nustatantį tam tikrų žemės ūkio bei pramonės produktų Bendrijos tarifų kvotas ir numatantį jų administravimą 7 straipsnio 2 dalyje;

- Tarybos reglamento (EB) Nr. 1255/9 laikinai sustabdančio autonominių Bendrojo muitų tarifo muitų taikymą tam tikriems pramonės ir žemės ūkio produktams 3 straipsnio 2 dalyje,

- Tarybos reglamento (EB) Nr. 32/200019 atidarancio ir numatančio Bendrijos tarifinių kvotų, priimtų GATT rėmuose bei tam tikrų kitų Bendrijos tarifinių kvotų administravimą, ir nustatančio išsamias kvotų pritaikymo taisykles bei panaikinančio Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1808/95 10 straipsnyje. Pažymėtina, kad aukščiau išvardintuose teisės aktuose numatyta sprendimų priėmimas pagal valdymo procedūrą.

Be to, nereikėtų užmiršti, kad nors Muitinės kodekso komitetas ir yra pagrindinis Komisijos pagalbininkas, jai įgyvendinant Tarybos deleguotas galias Europos Sąjungos muitų politikoje, tačiau dar veikia ir kiti komitetai tokie kaip Išorinių ekonominių susitarimų dėl tekstilės perdirbimo komitetas, Kultūros vertybių eksporto ir grąžinimo komitetas, Muitinių veikslių programos įgyvendinimo komitetas (Customs 2007), Keleivinio bagažo judėjimo jūroje ir ore komitetas (principai), Muitų grąžinimo/atsisakymo išieškoti komitetas, Kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) tarpusavio pagalbos komitetas, kurie taip pat daugiau ar mažiau gali daryti įtaką įgyvendinant Europos Sąjungos muitų politiką.

Kalbant apie komitologijos komitetus, kurie įtakoja Europos Sąjungos muitų politiką, taip pat būtina paminėti 1994 m. Tarybos reglamentą Nr. 3036/94²⁰ ir ypač jo 12 straipsnį, kurio buvo įkurtas Išorinių ekonominių susitarimų dėl tekstilės perdirbimo komitetas ir nustatyta sprendimų priėmimo procedūra, 1992 m. Tarybos reglamentą Nr. 3911/92²¹ ir jo 8 straipsnį, kuriuo buvo įkurtas, Kultūros vertybių eksporto ir grąžinimo komitetas ir reglamentuota sprendimų priėmimo procedūra, 1991 m. Tarybos reglamentą Nr. 3925/91²² ir jo 6 straipsnį, kuriuo buvo įkurtas.

²⁰ Council Regulation (EC) No 3036/94 of 8 December 1994 establishing economic outward processing arrangements applicable to certain textiles and clothing products reimported into the Community after working or processing in certain third countries // Official Journal L 322 , 1994-12-15.

²¹ Council Regulation (EEC) No 3911/92 of 9 December 1992 on the export of cultural goods // Official Journal L 395, 1992-12-31.

²² Council Regulation (EEC) No 3925/91 of 19 December 1991 concerning the elimination of controls and formalities applicable to the cabin and hold baggage of persons taking an intra-Community flight and the baggage of persons making an intra-Community sea crossing // Official Journal L 374 , 1991-12-31.

Keleivinio bagažo judėjimo jūroje ir ore komitetas, 1976 m. Tarybos direktyvą²³ ir jos 20-22 straipsnius dėl Muitų grąžinimo ar atsisakymo išieškoti komiteto įsteigimo.

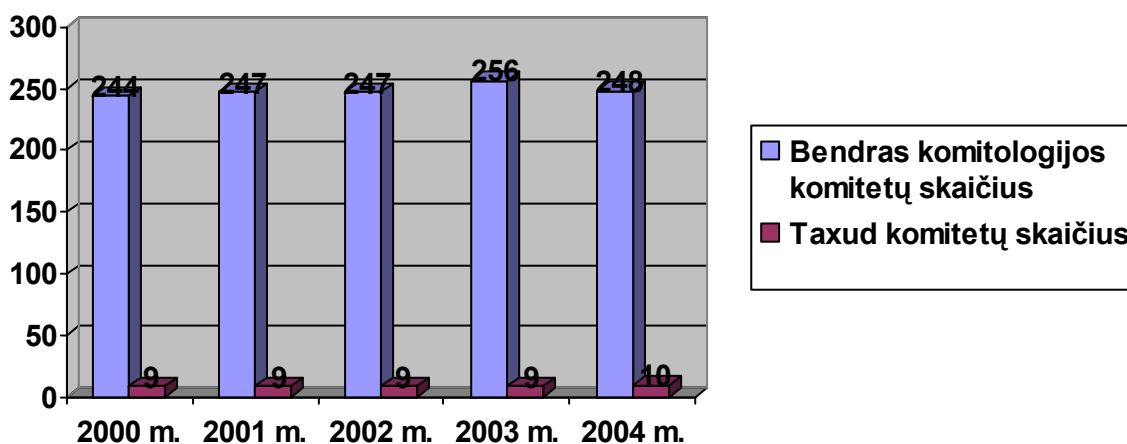
²³ Council Directive 76/308/EEC of 15 March 1976 on mutual assistance for the recovery of claims resulting from operations forming part of the system of financing the European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, and of the agricultural levies and customs duties //Official Journal L 073,1976-03-19.

2. KOMITOLOGIJOS KOMITETŲ VEIKLOS ANALIZĖ

2.1 Komitologijos komitetų veikla ir jų vidaus darbo tvarka

2000 m. pirmą kartą Europos Sąjungos istorijoje paskelbtame komitetų, kurie Komisijai padeda įgyvendinti jai suteiktus įgaliojimus, sąraše²⁴ buvo išvardinti visi komitologijos komitetai ir prie kiekvieno veikiančio komiteto pavadinimo buvo nurodyta pagrindinis teisės aktas, pagal kurį komitetas įsteigtas bei procedūra, pagal kurią komitetas priima sprendimus. Nuo 2000 m. komitetų skaičius nebuvo stabilus ir kasmet kito. Nors atsirado naujų komitetų, tačiau kiti nustojo veikti. Komitologijos komitetų skaičiaus kitimą 2000 – 2004 m. atspindi 1 lentelė.

1 lentelė Komitologijos komitetų skaičiaus dinamika 2000 – 2004 m.

Komitetų skaičius paprastai tiesiogiai nėra susijęs su srities, kurioje jis veikia ekonomine ar politine svarba. Analizuojant komitetų skaičių pagal jų atstovaujamas sritis (1 lentelė), matome, kad 2004 m. daugiausia komitetų veikė Transporto/Energetikos (40 komitetų) srityje. Antroje vietoje pagal komitetų gausą buvo aplinkos apsaugos sritis (35 komitetai). Įmonių reikalų ir žemės ūkio sritis atstovavo po 30 komitetų. Mažiausia komitetų veikė humanitarinės pagalbos ir kovos su sukčiavimu srityse (po 1 komitetą). Vien tik minėtoms keturioms sritims (transporto/energetiko, aplinkos apsaugos, įmonių ir žemės ūkio) 2004 m. atstovavo 136 iš visų 248 tais metais veikusių komitetų. Vadinasi minėtoms Europos Sąjungos sritims atstovavo beveik 55 procentai visų veikusių komitologijos komitetų. Vis dėlto lyginant 2003 ir 2004 m. duomenis matome, kad Komisijos

²⁴List of committees which assist the commission in the exercise of its implementing powers 2000/C 225//Official Journal C. 225, 2000-08-25.

pastangos mažinti komitetų skaičiaus augimą davė šiokių tokių rezultatų. Bendras komitologijos komitetų skaičius nuo 256 (2003 m.) 2004 m. sumažėjo iki 248.

Atskirų sričių komitetų darbo intensyvumą rodo ne tik jose veikiančių komitetų bendras skaičius, bet ir komitetų susitikimų (posėdžių) dažnumas. Iš 2 lentelėje pateiktų duomenų matome, kiek kartų posėdžiavo konkrečių sričių komitetai.

2 lentelė Komitologijos komitetų susitikimų (posėdžių) skaičius pagal veikimo sritis

Komitetų veiklos sritis	2000 m.	2001 m.	2002 m.	2003 m.	2004 m.
Įmonės	54	43	44	59	54
Užimtumas	14	8	17	17	10
Žemės ūkis	367	365	352	322	344
Transportas ir energetika	45	41	23	44	51
Aplinka	52	52	49	54	64
Tyrimai	32	26	46	50	58
Informacinė visuomenė	30	30	36	31	31
Žuvininkystė	10	23	25	25	22
Vidaus rinka	24	17	25	38	40
Regioninė politika	16	16	12	12	11
Mokesčiai ir maitų sąjunga	110	116	106	113	108
Švietimas ir kultūra	23	24	19	23	28
Sveikatos ir vartotojų apsauga	122	122	109	101	111
Teisingumas ir vidaus reikalai	7	8	28	21	26
Išorės santykiai	44	2	1	5	5
Prekyba	28	29	37	32	21
Vystymasis	7	²⁵	7	8	6
Humanitarinė pagalba	7	10	10	10	11
Europos pagalba	-	45	40	35	38
Statistika	15	17	15	17	15
Biudžetas	5	5	5	6	6
Kova su sukčiavimu	1	2	1	1	2

Kaip matome 2000-2004 m. dažniausiai posėdžiavo žemės ūkio (daugiau kaip po 300 posėdžių kasmet), vartotojų ir sveikatos apsaugos ir maitų sąjungos ir mokesčių srities (daugiau kaip po 100 posėdžių kasmet) komitetai. Pasyviausi analizuojamu laikotarpiu buvo kovos su sukčiavimu ir biudžeto srityse veikiantys

²⁵ 2002 m. Vystymosi srities komitetų susitikimų skaičius skelbtas bendrai su Europos pagalbos komitetų srities susitikimų skaičiumi.

Komitetų darbo našumą konkrečiose srityse geriausiai iliustruoja jų pateiktų nuomonių ir Komisijos priimtų įgyvendinimo priemonių skaičius. Komisija komitologijos komitetų veiklos ataskaitoje už 2004 m.²⁶ taip pat pažymėjo kad komitetų „išdirbi“ (angl. „output“) geriausiai atspindi būtent pateiktų nuomonių ir pagal jas Komisijos priimtų įgyvendinimo priemonių skaičius. 3 lentelėje pateikiami komitetų pateiktų nuomonių ir pagal jas Komisijos priimtų įgyvendinimo priemonių skaičiai, pagal komitetų veiklos sritis.

3 lentelė Komitologijos komitetų pateiktų nuomonių ir Komisijos priimtų įgyvendinimo priemonių (teisės aktų, administracinių sprendimų) skaičius 2000 – 2004 m.

Komitetų veiklos sritis	2000 m.	2001 m.	2002 m.	2003 m.	2004 m.
Įmonės	269/47	172/50	642/601	395/352	89/59
Užimtumas	44/1	32/25	10/5	16/-	6/0
Žemės ūkis	1889/1786	1984/1550	1455/1455	1413/1413	1279/1279
Transportas ir energetika	22/14	111/39	40/19	30/24	38/36
Aplinka	80/16	114/41	98/48	39/31	42/40
Tyrimai	83/203	262/144	175/175	74/60	185/185
Informacinė visuomenė	36/31	90/35	56/50	34/21	35/34
Žuvininkystė	41/27	51/47	18/17	19/9	29/26
Vidaus rinka	8/3	61/6	4/3	10/8	13/12
Regioninė politika	87/-	193/3	49/2	29/7	29/26
Mokesčiai ir muitų sąjunga	512/50	562/57	59/54	34/34	55/47
Švietimas ir kultūra	92/34	128/16	100/54	97/47	128/115
Sveikatos ir vartotojų apsauga	449/231	1138/329	465/244	392/392	370/352
Teisingumas ir vidaus reikalai	4/2	32/18	20/10	13/7	53/31
Išorės santykiai	269/206	4/2	1/1	4/4	2/2
Prekyba	135/29	122/37	57/51	66/55	45/44
Vystymasis (kartu su plėtra)	140/120	105/67	66/66	83/90	90/89
Humanitarinė pagalba	7/28	81/39	96/36	42/42	52/52
Europos pagalba	-	81/17	180/167	164/153	183/182
Statistika	102/12	107	19/19	26/18	51/12
Biudžetas	46/-	35/-	-/-	1/1	2/2
Kova su sukčiavimu	1/-	-/-	-/-	-/-	1/-

²⁶ Report from the Commission on the working of committees during 2004
http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2005/com_prisijungimo_laikas_2006-10-08.

Iš 3 lentelės duomenų, matome, kad daugiausia nuomonių 2000-2004 m. pateikė žemės ūkio, sveikatos ir vartotojų apsaugos srityse veikiantys komitetai. Pagal komitetų nuomones Komisijos priimtų įgyvendinimo priemonių taip pat daugiausia buvo žemės ūkio, sveikatos ir vartotojų apsaugos srityse. Mažiausiai nuomonių pateikė kovos su sukčiavimu, vidaus rinkos ir biudžeto srityse veikiantys komitetai. Pažymėtina, kad kai kuriais atvejais komitetai pateikia tik savo nuomonę konkrečiu klausimu ir toji nuomonė nėra pagrindas Komisijai priimti įgyvendinimo priemonę.

Komitetų teikiamos nuomonės (ang. opinions) nėra vienos griežtai nustatytos formos. Tai gali būti:

- komitetų paruošti reglamentų, direktyvų projektai;
- individualūs sprendimai, skirti sureguliuoti specialią teisinę situaciją ar patvirtinti vienos iš daugelio Bendrijos programų finansinį projektą;
- paprastas komiteto nuomonės išdėstymas konkrečiu klausimu (kas paaiškina kodėl komitetų pateiktų teigiamų nuomonių skaičius yra didesnis už Komisijos priimtų įgyvendinimo priemonių atskirose srityse skaičių).

Skirtumas tarp komitetų pateiktų teigiamų nuomonių ir Komisijos priimtų įgyvendinimo priemonių atskirose srityse taip pat gali susidaryti dėl to, kad yra atveju, kai komiteto nuomonė yra pristatoma vienais metais, o įgyvendinimo priemonė priimama jau kitais.

Vis dėlto komitetui pateikus teigiamą nuomonę, paprastai komisija priima įgyvendinimo priemonę. Veikiant pagal valdymo procedūrą (ji plačiau aptariama 2.2 skirsnyje) įgyvendinimo priemonė gali būti priimta ir tuo atveju, kai komitetas nepareiškia jokios nuomonės. Nepalankios komiteto nuomonės atveju, sprendimas siunčiamas Tarybai kaip apeliaciniam organui. Pažymėtina, komitetui veikiant pagal reguliavimo procedūrą, (plačiau aptariama 2.2 skirsnyje) sprendimas Tarybai turi būti siunčiamas ir tais atvejais, kai komitetas nepareiškia jokios nuomonės.

Komitetų vidaus darbo tvarka yra nustatoma remiantis Standartiniu darbo reglamentu.²⁷

Kiekvieną komitetą sudaro valstybių – narių atstovai ir Komisijos atstovas, kuris ir pirmininkauja komitetui, bet, priimant sprendimus, negali balsuoti.

Komisijos paskelbtame komitetų sąrašė galima rasti veikiančius komitetus pagal jų oficialų pavadinimą, šalia nurodyta pagal kokia procedūra naudojama priimant sprendimus konkrečiame komitete (jos kodas). Tokia komitetų išdėstymo tvarka pasirinkta siekiant aiškumo ir patogumo

²⁷ Standartinės procedūros taisyklės Tarybos sprendimui 1999/468/EB// Oficialaus leidinio C serijos Nr. 038, 2001-03-18.

naudojantis sąrašais. Sąraše iš viso yra 244 komitetai (2000 m. duomenimis), kai kurie komitetai dar skirstomi į pakomitečius. Pavyzdžiui, Muitinės kodekso komitetas dar skirstomas į bendrųjų Muitinės kodekso nuostatų, muitinio įvertinimo, muitinės sandėlių ir laisvųjų zonų, ekonominio poveikio turinčių procedūrų, suklastotų ir piratinių prekių, bendrojo administracinio dokumento, keleivių bagažo gabenimo jūra ir oru (techninių problemų), tranzito, kilmės, neapmuitinamų prekių, tarifų ir statistinės nomenklatūros, ekonominių tarifų aspektų, palankių tarifų taikymo pakomitečius. Kiti Mokesčių ir muitų sąjungos srities komitetai kaip kovos su sukčiavimu tarpusavio pagalbos, akcizo mokesčio į pakomitečius nėra skirstomi.

Reikia pažymėti, kad ne visi komitetai susitinka reguliariai. Kai kurie komitetai renkasi tik esant poreikiui. Pavyzdžiui, muitų grąžinimo ir atsisakymo išieškoti komitetas renkasi tik tuomet, kai muitinė mano, kad ypatinga situacija yra susijusi su tuo, kad Bendrija neįvykdė savo įsipareigojimų arba bylos aplinkybės yra susijusios su Bendrijos tyrimo, atlikto pagal reglamentą (EB) Nr. 515/97²⁸ ar kitą Bendrijos teisės aktą arba bet kurią susitarimą, kurią Bendrija sudarė su šalimi arba šalių grupe, kuriuose numatoma tokių Bendrijos tyrimų galimybė, rezultatais. Taip pat tokiais atvejais, pinigų suma, dėl kurios suinteresuotas asmuo gali būti įsipareigojęs dėl vienos ar daugiau importo ar eksporto operacijų, bet dėl vienos ypatingos situacijos, yra 500 000 eurų arba didesnė. Jeigu tokio pobūdžio klausimų neiškyla, paprastai, komitetas nesirenka. Vieni komitetai komitetų susirenka dažniau, o kiti tik kartą ar du per metus.

Vadovaujantis Standartiniu darbo reglamentu, kiekvienas komitetas yra įpareigotas priimti savo darbo reglamentą. Standartinis komitetų darbo reglamentas nustato, kad komiteto posėdį gali sušaukti jo pirmininkas savo iniciatyva arba daugumos narių iniciatyva. Posėdžio darbotvarkę sudaro pirmininkas, joje turi būti išskirti klausimai, dėl kurių komiteto prašoma pateikti nuomonę Komisijai pagal atitinkamą procedūrą (patariamąją/valdymo/reguliavimo) ir kiti pirmininko ar komiteto nario svarstymui pateikti aktualūs klausimai. Nustatyta, kad kvietimas į posėdį kartu su darbotvarkė ir priemonių projektais komiteto nariams turi būti išsiunčiamas ne vėliau kaip likus 14 kalendorinių dienų iki posėdžio. Skubiais atvejais, kai komiteto nuomonė turi būti pareikšta nedelsiant, pirmininkas savo iniciatyva arba komiteto nario prašymu gali minėtą terminą sutrumpinti iki 5 kalendorinių dienų. Ypač skubiais atvejais pirmininkui leidžiama nukrypti nuo minėtų terminų. Svarbi yra nuostata neleidžianti posėdžio metu svarstyti naujų klausimų: tokiu atveju, jeigu naują klausimą į darbotvarkę norima įtraukti posėdžio metu, tam reikia komiteto narių daugumos pritarimo. Komiteto pirmininkas savo iniciatyva arba paprašius komiteto nariui gali

²⁸ Council Regulation (EC) No 515/97 of 13 March 1997 on mutual assistance between the administrative authorities of the Member States and cooperation between the latter and the Commission to ensure the correct application of the law on customs and agricultural matters//Official Journal L 082 , 1997-03-22.

atidėti balsavimą posėdžio pabaigai ar vėlesniam posėdžiui, tačiau tik esant tokioms sąlygoms: priemonių projekte posėdžių metu padaryti esminiai pakeitimai, priemonių projektas pateiktas arba klausimas į darbotvarkę įtrauktas posėdžio metu. Iškilus ypatingiems sunkumams, pirmininkas turi teisę posėdį pratęsti dar vienai dienai. Taip pat darbo reglamentas numato, kad komiteto narys gali paprašyti atidėti balsavimą, jeigu su svarstomu klausimu susiję dokumentai nebuvo išsiųsti komiteto nariams nustatytu laiku (atitinkamai 14 arba 5 dienas prieš posėdį). Vis dėlto pirmininko arba komiteto nario prašymu, dauguma komiteto narių gali nuspręsti klausimą svarstyti dėl jo skubos. Tais atvejais kada komitetas per pirmininko nustatytą laikotarpį nepriima sprendimo, pastarasis gali tą laikotarpį pratęsti, tačiau ne ilgiau nei iki kito posėdžio pabaigos (išskyrus skubius atvejus).

Komisija yra nustačiusi, kad šalies narės delegaciją turi sudaryti vienas žmogus, tačiau pirmininkui leidus, delegatą gali lydėti ekspertai, kurių išlaidas privalo apmokėti pati šalis narė. Tokia nuostata yra reikalinga, nes šalių narių delegacijų transporto išlaidas apmoka Komisija. Neribojant delegacijos narių skaičiaus, jai tektų papildomos išlaidos. Kiekvienas atstovas atstovauja savo šalį, tačiau Standartiniame darbo reglamente yra numatyta galimybė vienam atstovui atstovauti ir kitos šalies nuomonę, tiesa, neleidžiama atstovauti daugiau kaip vienos kitos Šalies – narės ir apie tai atstovaujamosios šalies Nuolatinė atstovybė turi informuoti komiteto pirmininką raštu.

Komitetas taip pat gali sukurti savo darbo grupes specifiniams klausimams spręsti, tačiau joms pirmininkauti turi Komisijos atstovas. Darbo grupės privalo atsiskaitinėti komitetui, šiam tikslui paskiriamas asmuo, teikiantis ataskaitas.

Esant reikalui komiteto pirmininkas savo arba komiteto nario iniciatyva gali nuspręsti į posėdžius pakviesti ekspertus ar kitus asmenis specifiniams klausimams aptarti, tačiau jie turi palikti posėdžių salę, kai komitetas balsuoja. Toks įpareigojimas nustatytas siekiant, kad niekas negalėtų įtakoti komiteto narių balsuojant ir jie netrukdomai galėtų pareikšti savo nuomonę svarstomu klausimu. Tais atvejais, kai komiteto nariai negali atvykti į posėdžius, darbo reglamentas leidžia nuomonę pareikšti rašytine procedūra: pirmininkas komiteto nariams siunčia (paprastai per Nuolatinės atstovybes, tačiau paprašius, kopija gali būti siunčiama tiesiai šalies – narės atstovui) priemonių projektą ir per nustatytą laiko tarpą, kuris negali būti trumpesnis kaip 14 dienų (išskirtiniais atvejais šio termino galima nesilaikyti šalies – narės atstovui neatsakius, laikoma, kad ji pritaria priemonių projektui. Vis dėlto jeigu bent vienas komiteto narys paprašo, kad priemonių projektas būtų aptartas posėdyje, rašytinė procedūra nutraukiama ir pirmininkas kaip galima skubiau turi sušaukti posėdį. Komisija turi aprūpinti komiteto ir jo darbo grupių posėdžius viskuo, kas jiems reikalinga.

Posėdžio protokolas parengiamas prižiūrint komiteto pirmininkui ir per 15 dienų išsiunčiamas visiems komiteto nariams. Jeigu komiteto nariai turi pastabų protokolo tekstui, jie jas raštu pareiškia pirmininkui, jeigu dėl pastabų nesutariama, tuomet klausimas turi būti aptariamasis komiteto posėdyje.

Parlamentui siunčiamas posėdžio apibendrinimas. Jis parengiamas prižiūrint komiteto pirmininkui ir jame trumpai pristatomas kiekvienas darbotvarkės punktas bei balsavimo dėl priemonių projektų rezultatai. Standartiniame darbo reglamente nurodyta, kad minėti balsavimo rezultatai Parlamentui pateikiami nenurodant atskirų šalių – narių pozicijų, išsakytų posėdžių metu.

Siekiant užtikrinti darbo komitetuose skaidrumą, įtvirtinti tokie reikalavimai: komiteto narys, kurio dalyvavimas svarstant klausimą sukeltų interesų konfliktą, prieš posėdį apie tai turi informuoti posėdžio pirmininką, o šalių – narių delegacijų nariai, nepriklausantys šalies narės institucijai ar organizacijai, turi pasirašyti deklaraciją, kad jų dalyvavimas posėdyje nesukels interesų konflikto. Esant interesų konfliktui, toks narys pirmininkui paprašius nusišalina svarstant darbotvarkės klausimą, susijusį su galinčiu atsirasti interesų konfliktu.

Darbo reglamente taip pat įtvirtintas konfidencialumo principas. Nurodoma, kad visos diskusijos komitete privalo būti konfidencialios.

Reikėtų pažymėti, kad šalys, kurios dar tik derasi dėl stojimo į Europos Sąjungą gali taip pat dalyvauti komitetų posėdžiuose, tačiau tik „aktyvių stebėtojų“ teisėmis.

2.2 Komitologijos sprendimų priėmimo procedūros

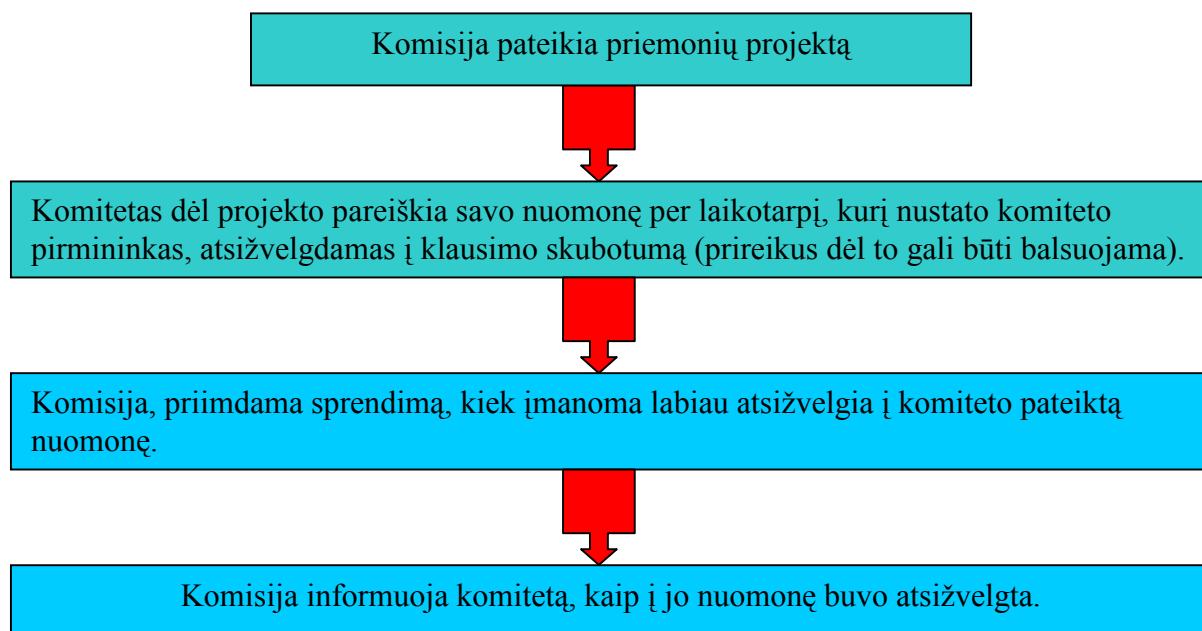
Pagrindinės komitologijos sprendimų priėmimo procedūros yra:

1) Patariamoji:

Komisijai padeda iš valstybių narių sudarytas patariamasis komitetas, kuriam pirmininkauja Komisijos atstovas. Pastarasis pateikia komitetui priemonių, kurių turi būti imtasi, projektą, o komitetas savo nuomonę dėl projekto pareiškia per tokį laikotarpį, kokį, atsižvelgdamas į klausimo skubumą nustato pirmininkas. Prireikus dėl minėto laikotarpio nustatymo gali būti balsuojama. Komiteto priimta nuomonė turi būti įrašoma protokole, tačiau kiekviena valstybė narė turi teisę prašyti, kad į protokolą būtų įrašyta ir jos konkreti pozicija. Komiteto priimta nuomonė neįpareigoja Komisijos, tačiau ji kiek įmanoma atsižvelgia į ją. Komisija taip pat turi pareigą informuoti komitetą kaip buvo atsižvelgta į jo nuomonę.

Patiriamosios procedūros veikimas pavaizduotas 1 schemeje.

1 schema Patariamoji procedūra

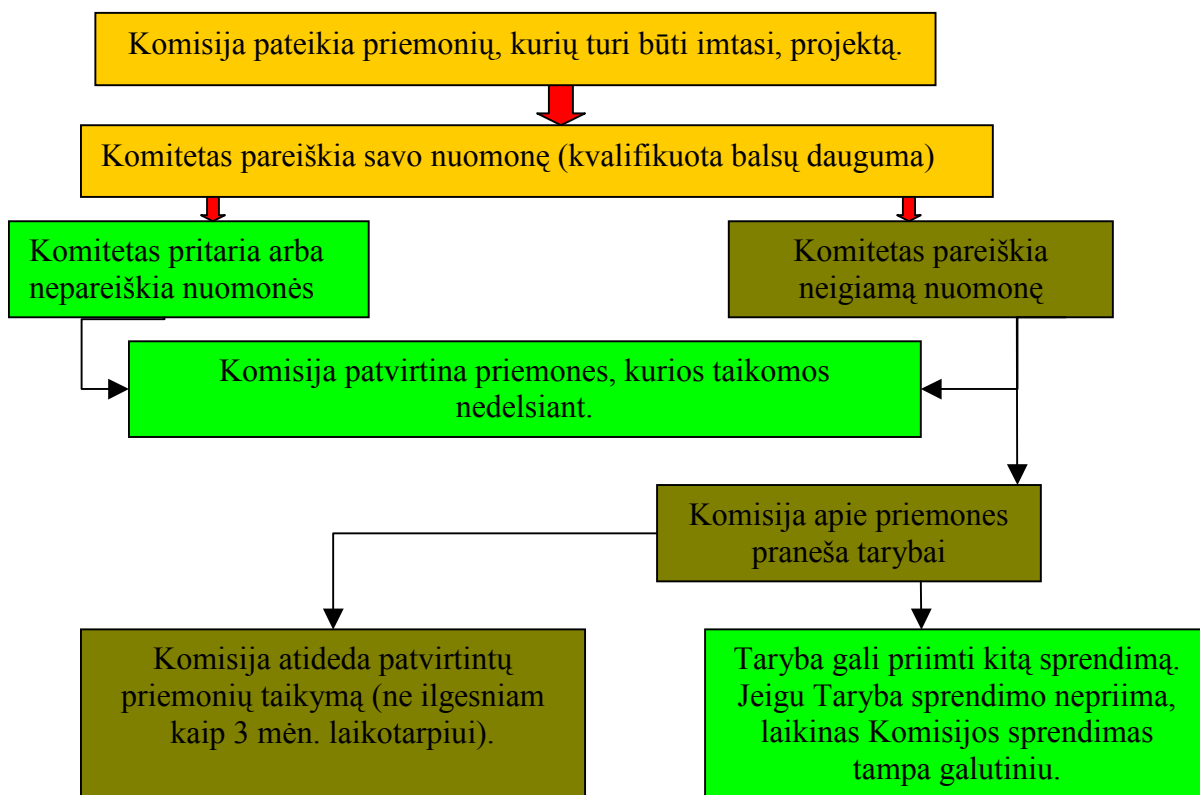
2) **Valdymo:**

Komisijai padeda iš valstybių narių sudarytas vadybos komitetas, kuriam pirmininkauja Komisijos atstovas. Komisijos atstovas komitetui pateikia priemonių, kurių turi būti imtasi projektą, o pastarasis nuomonę dėl projekto pateikia per komiteto pirmininko nustatytą laikotarpį (pirmininkas laikotarpį nustato atsižvelgiant į klausimo skubumą). Komiteto nuomonė yra patvirtinama kvalifikuota balsų dauguma – 232 iš 321 balsų (kaip ir pagal Sutarties 205 straipsnio 2 dalį. Valstybių narių balsai skaičiuojami taip pat kaip nustatyta minėtame Sutarties straipsnyje).

Komisija, neatsižvelgdama į komiteto nuomonę gali iš karto patvirtinti skubias įgyvendinimo priemones, tačiau kai jos neatitinka komiteto nuomonės, apie tai privaloma pranešti Tarybai. Pranešusi Tarybai, Komisija gali atidėti patvirtintų priemonių taikymą tam laikotarpiui, nustatytam kiekvienoje įgyvendinimo priemonėje ir neviršijančiam 3 mėnesių. Taryba kvalifikuota balsų dauguma per 3 mėnesius gali priimti kitą sprendimą. Jeigu Taryba sprendimo nepriima, laikinas Komisijos sprendimas tampa galutiniu.

Valdymo procedūros veikimas pavaizduotas 2 schemeje.

2 schema Valdymo procedūra

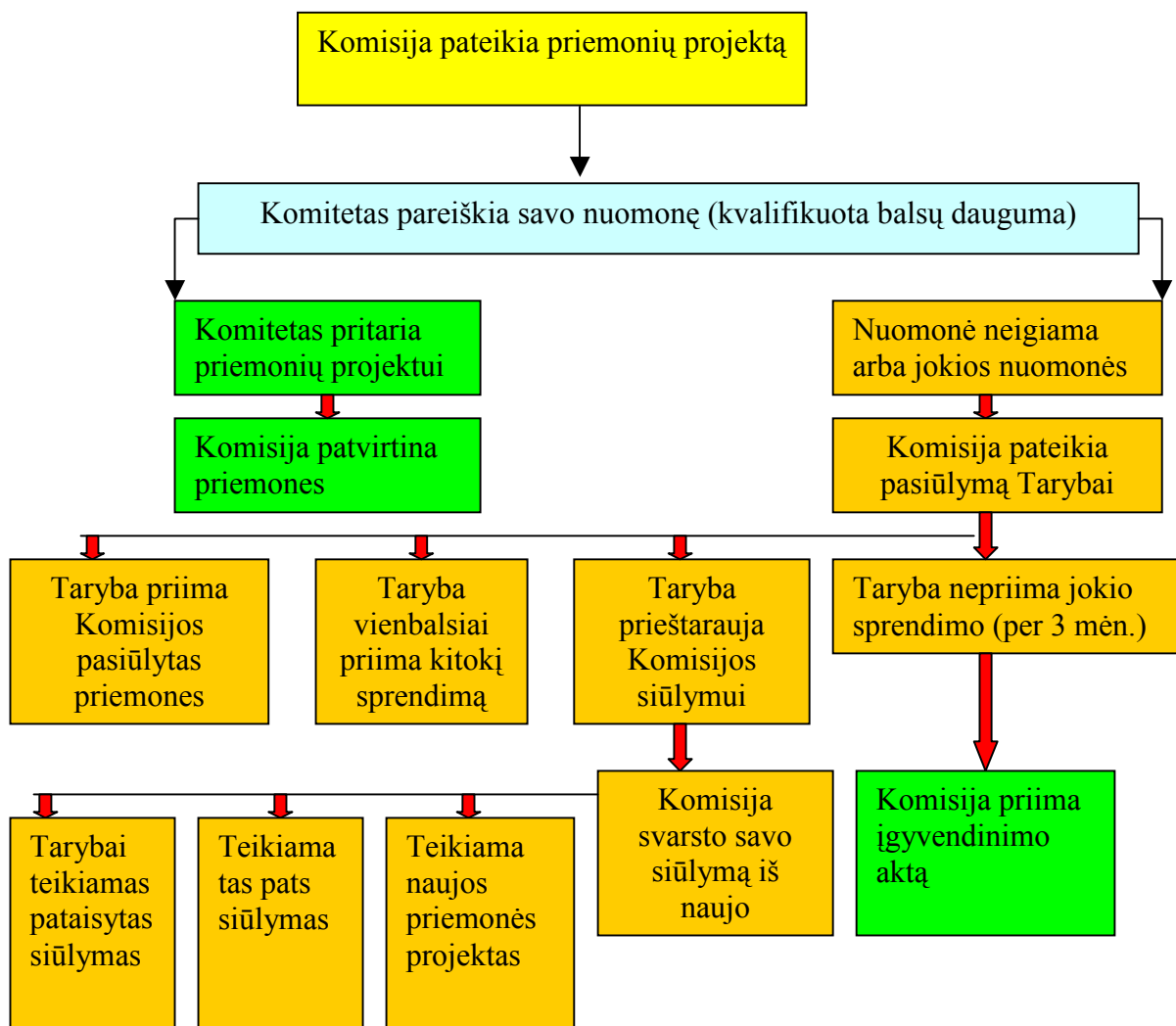

3) Reguliavimo:

Komisijai padeda iš valstybių narių sudarytas reguliavimo komitetas, kuriam pirmininkauja Komisijos atstovas. Komisijos atstovas komitetui pateikia priemonių, kurių turi būti imtasi projektą, o pastarasis nuomonę dėl projekto pateikia per komiteto pirmininko nustatytą laikotarpį. Komitetas savo nuomonę patvirtina Sutarties 205 straipsnio 2 dalyje nustatyta kvalifikuota balsų dauguma (232 iš 321 balsų). Valstybių narių balsai taip pat skaičiuojami taip kaip nustatyta minėtame straipsnyje. Kai komitetas nepritaria Komisijos projektui, pastaroji su pasiūlymu, kokių priemonių turi būti imtasi, kreipiasi į Tarybą ir informuoja Parlamentą. Parlamentas patikrina ar Komisijos pateiktas pasiūlymas neviršija jai suteiktų galių ir apie savo poziciją informuoja Tarybą. Per 3 mėnesius nuo tos dienos kai jai buvo perduotas klausimas, Taryba gali nuspręsti prieštarauti pasiūlymui (tuomet Komisija jį svarsto iš naujo), gali priimti Komisijos pasiūlytas priemones taip pat ji gali priimti iš esmės kitokį sprendimą ar nepriimti jokie sprendimo (tuomet, pasibaigus 3 mėnesių laikotarpiui, per kurį Taryba turėjo priimti sprendimą, Komisija pati priima įgyvendinimo aktą).

Reguliavimo procedūros veikimas pavaizduotas 3 schemoje.

3 schema Reguliavimo procedūra

4) Taip pat egzistuoja **apsaugos procedūra**, taikoma daugiausiai užsienio prekybos politikoje. Tais atvejais bet kuri valstybė narė per pagrindinėje priemonėje nustatytą laikotarpį gali perduoti Komisijos sprendimą Tarybai, kuri kvalifikuota balsų dauguma gali priimti kitokį sprendimą. Pasirinktinai pagrindinėje priemonėje gali būti nustatoma, kad Komisijos priimtą sprendimą Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali patvirtinti, iš dalies pakeisti arba atšaukti ir, kad Tarybai per pirmiau minėtą laikotarpį nepriėmus sprendimo, Komisijos sprendimas laikomas atšauktu.

Komitetų, kurie Komisijai padeda įgyvendinti jai suteiktus įgaliojimus, sąrašė, kuriame prie kiekvieno veikiančio komiteto pavadinimo nurodoma pagrindinė priemonė, pagal kurią komitetas įsteigtas ir procedūra, pagal kurią komitetas priima sprendimus, nustatyta tokios sprendimų priėmimo procedūros :

- I – patariamoji procedūra pagal 1987 m. Tarybos sprendimą Nr. 373;
- II a - valdymo procedūra („variantas a“) pagal 1987 m. Tarybos sprendimą Nr. 373;
- II b - valdymo procedūra („variantas b“) pagal 1987 m. Tarybos sprendimą Nr. 373;
- III a – reguliavimo procedūra („variantas a“) pagal pagal 1987 m. Tarybos sprendimą Nr. 373;
- III b - reguliavimo procedūra („variantas b“) pagal pagal 1987 m. Tarybos sprendimą Nr. 373;
- IV a - apsaugos procedūra („variantas a“) pagal 1987 m. Tarybos sprendimą Nr. 373;
- IV b - apsaugos procedūra („variantas b“) pagal 1987 m. Tarybos sprendimą Nr. 373;
- I – patariamoji procedūra pagal 1999 m. Tarybos sprendimą Nr. 468;
- II – valdymo procedūra pagal 1999 m. Tarybos sprendimą Nr. 468;
- III – reguliavimo procedūra pagal 1999 m. Tarybos sprendimą Nr. 468;
- S – apsaugos procedūra pagal 1999 m. Tarybos sprendimą Nr. 468;

Nors 1999 Tarybos sprendimo Nr. 468 9 straipsniu 1987 m. Tarybos sprendimas Nr. 373 ir buvo panaikintas, tačiau išliko minėtame sprendime nurodytos procedūros. Tą rodo 2000 m. Komitetų, kurie Komisijai padeda įgyvendinti jai suteiktus įgaliojimus, sąraše duodamos nuorodos į Tarybos sprendimo Nr. 373 nustatytas procedūras.

1999 m. Tarybos sprendimas Nr. 468 nustatė komiteto procedūrų parinkimo kriterijus, tačiau pažymėjo, kad kriterijai tėra tik rekomendacinio pobūdžio. Minėtame sprendime nurodoma, kad patariamoji procedūra turi būti taikoma kiekvienu atveju, kai ji yra laikoma tinkamiausia. Toks Tarybos teiginys yra labai bendro pobūdžio ir neįneša aiškumo būtent kokiems atvejams ši procedūra yra tinkamiausia. Vis dėlto žinant, kad patariamoji procedūra komitetams nesuteikia daug galios (Komisija gali priimti sprendimus net jei komitetai tam ir nepritaria), nėra tikslinga nustatyti konkrečius atvejus, kada ši procedūra turi būti taikoma. Pagal minėtą Tarybos sprendimą valdymo procedūra turėtų būti naudojama su valdymo priemonėmis, tokiomis kaip tos, kurios yra susijusios su bendros žemės ūkio politikos ir bendros žuvininkystės politikos taikymu arba didesnių biudžeto išteklių reikalaujančių programų įgyvendinimu. Tarybos nuomone, reguliavimo procedūra turėtų būti naudojama bendroms priemonėms, skirtomis pagrindinės priemonės nuostatoms taikyti, įskaitant žmonių, gyvūnų arba augalų apsaugos ar saugos priemones, taip pat priemones, skirtas pagrindinės priemonės neesminėms nuostatoms pritaikyti ar atnaujinti, kadangi tokios įgyvendinimo priemonės turi priimamos taikant veiksmingą procedūrą, kuri atitinka Komisijos iniciatyvos teisę priimant teisės aktus. Reguliavimo procedūra komiteto nuomonei suteikia lemiamą reikšmę, Komisija negali priimti sprendimo, jeigu jam nepritaria konkretus komitetas, todėl tokia

institucija kaip Parlamentas nėra patenkinta, matydama lemiamą komitetų įtaką **Komisijos** sprendimams, kai ji, tuo tarpu, minėtiems procesams svarbesnės įtakos neturi. Prieš priimant 1999 m. Tarybos sprendimą Nr. 468, iš Parlamento net sulaukta pasiūlymų reguliavimo procedūrą panaikinti. Iš Parlamento pusės tai suprantama, jis nesuinteresuotas tuo, kad komitetai turėtų didelę įtaką įgyvendinant Tarybos Komisijai deleguotas galias, kai Parlamentas pagal galiojusį 1987 m. Tarybos sprendimą Nr. 373 komitologijos procedūroje net nebuvo minimas. Problema, bent jau dalinai, buvo išspręsta 1999 m. Tarybai priėmus sprendimą Nr. 468, kuris įtvirtino Parlamento dalyvavimą komitologijos procedūrose. Pagal minėto sprendimo 5 straipsnį, kuomet komitetas, veikdamas pagal reguliavimo procedūrą, nepritaria Komisijos numatytoms priemonėms arba nuomonės dėl visai nepareiškia, Komisija turi nedelsdama pateikti Tarybai siūlymą dėl priemonių, kurių turi būti imtasi ir informuoti Parlamentą. Jei Parlamentas mano, kad Komisijos pasiūlymas, pateiktas pagal pagrindinę priemonę, priimtą laikantis Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos, viršija toje pagrindinėje priemonėje nustatytus įgyvendinimo įgaliojimus, apie savo poziciją jis informuoja Tarybą. Taryba į minėtą poziciją gali atsižvelgti. Taip pat pagal 1999 m. Tarybos sprendimo Nr. 468 7 straipsnį Komisija privalo informuoti Parlamentą apie komitetų darbą. Tuo tikslu Parlamentui siunčiama komitetų posėdžių darbotvarkės, komitetams pateiktų priemonių, Sutarties 251 straipsnyje nustatyta tvarka priimtiems teisės aktams įgyvendinti, projektai, balsavimo rezultatai, posėdžių protokolus bei institucijų ir organizacijų, kurioms priklauso valstybių narių paskirti joms atstovauti asmenys, sąrašai. Europos Parlamentas taip pat informuojamas, kai tik Komisija praneša Tarybai apie priemones, kurių reikia imtis. 1999 m. Tarybos sprendimo Nr. 468 8 straipsnis nustatė, kad jei Parlamentas rezoliucijoje, nustatančioje pagrindus, kuriais ji grindžiama, nurodo, jog įgyvendinimo priemonių projektas, kurio priėmimas svarstomas ir kuris yra pateiktas komitetui, vadovaujantis pamatiniu teisės aktu, priimtu pagal Sutarties 251 straipsnį, viršija pagrindinėje priemonėje nustatytus įgyvendinimo įgaliojimus, Komisija tą priemonių projektą nagrinėja iš naujo.

Susitarimu tarp Parlamento ir Komisijos dėl procedūrų, taikomų įgyvendinant 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą Nr. 468, nustatantį Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką²⁹, Parlamentas ir Komisija susitarė, kad komitetų posėdžių darbotvarkės, komitetams pateiktų priemonių, Sutarties 251 straipsnyje nustatyta tvarka priimtiems teisės aktams įgyvendinti, projektai, balsavimo rezultatai, posėdžių protokolus bei institucijų ir organizacijų, kurioms priklauso valstybių narių paskirti joms atstovauti asmenys, sąrašai

²⁹ European Parliament Commission agreement between Parliament and the commission on procedures for implementing Council Decision 1999/468/EC of June 1999 laying down the the procedures for the exercise of implementing powers conferred on the Comission// //Official Journal L. 256, p. 19 2000-10-10.

Parlamentui turi būti siunčiami tuo pat metu ir tomis pačiomis sąlygomis kaip ir komitetų nariams. Susitarta, kad dokumentai bus persiunčiami elektroniniu būdu, o slapti dokumentai – pagal institucijose galiojančią vidaus administracijos tvarką dėl slaptos informacijos, imantis visų reikalingų saugumo priemonių. Taip pat minėtame Susitarime nustatyta, kad pagal Tarybos sprendimo Nr. 468 8 straipsnį priimamoje Parlamento rezoliucijoje turi būti nurodytos priežastys, kodėl manoma, kad Komisijos įgyvendinimo priemonių projektas, viršija pagrindinėje priemonėje nustatytus įgyvendinimo įgaliojimus. Parlamentas šią rezoliuciją turi priimti plenariniame posėdyje per vieną mėnesį nuo įgyvendinimo priemonių plano gavimo dienos. Skubiais atvejais minėtas laikotarpis gali būti trumpesnis.

Jeigu 1999 m. Tarybos sprendimas Nr. 468 įtvirtino Parlamento dalyvavimą komitologijoje, tai minėtas Susitarimas jau detalizavo šių institucijų bendradarbiavimą. Komitologija tapo jau ne vien Tarybos, Komisijos ir šalių narių atstovų komitetų „reikalų“, nes įsitraukė į šią procedūrą įsitraukė ir Parlamentas.

Tarybos deklaracijoje dėl 1999 m. Tarybos sprendimo Nr. 468, nustatančio Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką³⁰, nurodyta, kad Taryba ir Komisija susitarė, jog būtina, kaip įmanoma greičiau, komitetų sprendimų procedūras, numatytas 1987 m. Tarybos sprendime Nr. 373, pakeisti procedūromis, numatytomis 1999 m. Tarybos sprendimo Nr. 468 3, 4, 5 ir 6 straipsniuose. Deklaracijoje taip pat nurodoma, kaip turi būti pakeičiamos sprendimų priėmimo procedūros:

- I – patariamoji procedūra pagal 1987 m. Tarybos sprendimą Nr. 373 turi būti pakeista į I – patariamąją procedūrą pagal 1999 m. Tarybos sprendimą Nr. 468;
- II a ir II b - valdymo procedūros pagal 1987 m. Tarybos sprendimą Nr. 373 turi būti pakeistos į II – valdymo procedūrą pagal 1999 m. Tarybos Sprendimą Nr. 468;
- III a ir III b – reguliavimo procedūros pagal 1987 m. Tarybos sprendimą Nr. 373 turi būti pakeistos į III – reguliavimo procedūrą pagal 1999 m. Tarybos sprendimą Nr. 468.

Tarybos deklaracijoje buvo nustatyta, kad komitetų tipai taip pat turi būti pakeisti pagal kriterijus, nurodytus 1999 m. Tarybos sprendimo Nr. 468 2 straipsnyje (rekomenduojamus).

Parlamentas rezoliucijoje dėl susitarimo tarp Europos Parlamento ir Komisijos dėl procedūrų taikomų, įgyvendinant 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą³¹, pasisakė, kad 1999 m. Tarybos sprendimas Nr. 468 tik dalinai pateisino Parlamento lūkesčius, tačiau lyginant su prieš

³⁰ Council Declarations on Council Decision 1999/468/EC of 28 June 1999 laying down the procedure for exercise of implementing powers conferred on the Commission// Official Journal C. 203/01, 1999-07-17.

³¹ European Parliament resolution on the agreement between the European Parliament and the Commission on procedures for implementing Council Decision 1999/468/EC of 28 June 1999 laying down the procedure for exercise of implementing powers conferred on the Commission// Official Journal C. 339/269, 2000-11-29.

tai galiojusių 1987 m. Tarybos sprendimu Nr. 373, jis kur kas pažangesnis. Parlamentas pabrėžė, kad su Komisija jau susitarta dėl jo teisės įsikišti esant Tarybos sprendimo Nr. 468 8 straipsnyje numatytais sąlygoms. Be to, Parlamentas išreiškė pritarimą dėl komitetų, veikusių prieš priimant 1999 m. Tarybos sprendimą Nr. 468, reorganizavimo pagal minėto sprendimo nuostatas ir remiantis Tarybos deklaracija dėl 1999 m. Tarybos sprendimo Nr. 468, nustatančio Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką.

Nors Taryba ir Komisija ir susitarė, kad minėti pakeitimai turi būti atlikti kaip įmanoma greičiau, tačiau nenusistatė jokie konkretaus termino šiai užduočiai atlikti.

Kaip laikas parodė, sumanymas komitetų sprendimų procedūras, numatytas 1987 m. Tarybos sprendime Nr. 373, pakeisti procedūromis, numatytomis 1999 m. Tarybos sprendimo Nr. 468 3, 4, 5 ir 6 straipsniuose, buvo įgyvendintas tik 2003 m., kai Taryba ir Parlamentas priėmė taip vadinamus „Išlyginamuosius reglamentus“ (ang. alignment regulations). „Išlyginamųjų reglamentų“ vardą gavo Tarybos reglamentai Nr. 806/2003, Nr.807/2003, Nr. 1105/2003 ir 1882/2003. „Išlyginamieji reglamentai“ nustatė, kad, I tipo komiteto procedūra, nustatyta Tarybos sprendimu 87/373/EEB, turi būti pakeista Sprendime 1999/468/EB 3 straipsnyje nustatyta patariamąja procedūra, IIa ir IIb tipo komiteto procedūros, nustatytos Tarybos sprendimu 87/373/EEB, turi būti pakeistos į Tarybos sprendimo 1999/468/EB 4 straipsnyje nustatytą valdymo procedūrą, o IIIa ir IIIb tipo komiteto procedūros, nustatytos Tarybos sprendimu 87/373/EEB, turi būti pakeistos į Tarybos sprendimo 1999/468/EB 5 straipsnyje nustatytą reguliavimo procedūrą. Tokiu būdu buvo pakeistos iki 2003 m. oficialiai vis dar galiojusios 1987 m. Tarybos sprendimu Nr. 373 nustatytos komitetų sprendimų priėmimo procedūros ir įvykdytas Tarybos ir Komisijos susitarimas.

2.3 Muitinės kodekso komiteto veiklos analizė

Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso 247a straipsniu Komisijai padeda Muitinės kodekso komitetas. Pagal minėtą straipsnį, Muitinės kodekso komitetas yra atsakingas už Bendrijos muitinės kodeksui įgyvendinti būtinas priemones, laikantis Bendrijos priimtų tarptautinių įsipareigojimų.

Taryba, suprasdama muitų politikos svarbą visos Bendrijos mastu nenorėjo Komisijai patikėti visų svertų įgyvendinant Bendrijos Muitinės kodeksą. Todėl, kad būtų sudarytos galimybės laiku nustatyti Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo tvarką ir siekiant užtikrinti glaudų ir efektyvų valstybių narių ir Komisijos bendradarbiavimą šioje srityje, nusprendė įsteigti Muitinės

kodekso komitetą, kuris tapo pagrindiniu Komisijos padėjėju ir prižiūrėtoju, rengiant Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatas ir kitus muitų teisės aktus.

Muitinės kodekso komitetas dėl savo veiklos įvairiapusiškumo yra dar skirstomas į pakomitečius (skyrius). Kai kurie dabartiniai Muitinės kodekso komiteto pakomitečiai buvo įkurti skirtingu metu. Nors Tarybai priėmus Bendrijos muitinės kodeksą jie formaliai ir buvo sujungti į vieną komitetą, tačiau jų įsteigimo aplinkybės, o kai kuriais atvejais ir sprendimų priėmimo procedūra yra skirtingos (pavyzdžiui, Padirbtų ir suklastotų prekių pakomitetas, Tarifų ir statistinės nomenklatūros pakomitetas sprendimus priima pagal valdymo procedūrą, kai kiti Muitinės kodekso komiteto pakomitečiai veikia pagal reguliavimo procedūrą).

Kartais gali susidaryti įspūdis, Muitinės kodekso komitetas nėra vientisas darinys ir iš įvairių komitetų į vieną sujungtas tik formaliai, tačiau taip nėra. Muitinės kodekso komitetas oficialiai yra laikomas vienu komitetu, o jo pakomitečiai veikia pagal vienodas Darbo tvarkos taisyklės³², kurios buvos priimtoms remiantis 2001 m. sausio 31 d. Komisijos nustatytais standartinėmis darbo tvarkos taisyklėmis. Pagal minėtų darbo tvarkos taisyklių 1 punktą, Muitinės kodekso komitetą sudaro:

³² Muitinės kodekso komiteto darbo tvarkos taisyklės // http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/procedural_aspects/transit/common_community/index_en.htm. Prisijungimo laikas 2006-09-12.

Vadovaujantis Muitinės kodekso komiteto darbo tvarkos taisyklių 2 straipsniu, posėdį savo iniciatyva arba komiteto narių paprastos daugumos prašymu šaukia jo pirmininkas. Taip pat gali būti organizuojami bendri skyrių (pakomitečių) posėdžiai arba posėdžiai kartu dalyvaujant kitose srityse įsteigtiems komitetams ir skirti aptarti klausimus, priskiriamus atitinkamoms jų atsakomybės sritims. Muitinės kodekso komiteto (jo pakomitečio) darbotvarkę sudaro pirmininkas. Darbotvarkėje atskirai turi būti nurodoma:

a) siūlomos priemonės, dėl kurių komitetas yra prašomas pareikšti savo nuomonę pagal reguliavimo procedūrą, nustatytą:

Bendrijos muitinės kodekso 247a straipsnyje,

b) siūlomos priemonės, dėl kurių komitetas yra prašomas pareikšti savo nuomonę pagal valdymo procedūrą, nustatytą:

Bendrijos muitinės kodekso 248a straipsnyje;

– Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2658/87 10 straipsnyje;

– Tarybos reglamento (EB) Nr. 747/2001 6 straipsnio 2 dalyje arba panašiose nuostatose dėl preferencinių tarifų;

– Tarybos reglamento (EB) Nr. 3295/94 13 straipsnio 3 dalyje;

– Tarybos reglamento (EB) Nr. 2505/96 7 straipsnio 2 dalyje;

– Tarybos reglamento (EB) Nr. 1255/96 3 straipsnio 2 dalyje;

– Tarybos reglamento (EB) Nr. 32/2000 10 straipsnyje;

c) kiti klausimai, komitetui pateikti pirmininko iniciatyva arba komiteto nario raštišku prašymu juos išnagrinėti pagal:

– Reglamento (EEB) Nr. 2913/92 249 straipsnį;

– Reglamento (EEB) Nr. 2658/87 8 straipsnį;

– Reglamento (EB) Nr. 3295/94 13 straipsnio 2 dalį;

– Reglamento (EB) Nr. 2505/96 7 straipsnio 3 dalį.

Muitinės kodekso komitetas (konkretus pakomitetis) nėra griežtai apribotas nagrinėti tik Komisijai rūpimus ir jos atstovo siūlomus klausimus. Bendrijos muitinės kodekso 249 straipsnis komitetui (pakomitečiui) suteikia teisę nagrinėti bet kurį su muitų teisės aktais (konkrečia muitų teisės sritimi, priskiriama pakomitečio kompetencijai) susijusį klausimą, iškeltą valstybės narės atstovo prašymu.

Kiekvienas Muitinės kodekso pakomitetis yra atsakingas už pagalbą Komisijai, jai įgyvendinant konkrečią Bendrijos muitinės kodekso dalį. Pavyzdžiui, Muitinės kodekso **Bendrujų**

luitinės taisyklių pakomitetis padeda Komisijai įgyvendinti Bendrijos luitinės kodekso I antraštinę dalį (bendrosios nuostatos) 1-19 straipsnius. Bendrosios Bendrijos luitinės kodekso nuostatos apima Bendrijos luitinės kodekso taikymo sritį, pagrindines sąvokas, įvairias nuostatas, susijusias su asmenų teisėmis ir prievolėmis taikant luitinės veiklos taisykles (atstovavimas, informavimas, sprendimai, susiję su luitinės veiklos taisyklių taikymu). Pagal Bendrijos Luitinės kodekso 12 straipsnio 1 dalį, Komisija ir Bendrųjų luitinės taisyklių pakomitetis buvo įpareigoti nustatyti privalomosios tarifinės informacijos ir privalomosios kilmės išdavimo tvarką. Komisija ir Bendrųjų luitinės taisyklių pakomitetis įpareigojimą įvykdė ir privalomosios tarifinės ir kilmės informacijos išdavimo tvarka buvo įtvirtinta Bendrijos luitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 5-14 straipsniuose. Minėtame Komisijos reglamente buvo nustatyta, kad prašymai dėl privalomosios tarifinės informacijos pateikiami raštu valstybės narės arba tos valstybės narės, kurioje bus naudojama šia informacija, kompetentingai luitinei arba kompetentingai tų valstybių narių, kuriose įregistruotas pareiškėjas, luitinei. Taip pat buvo patvirtinta privalomosios tarifinės informacijos prašymo forma ir nustatyti luitinei privalomi pateikti duomenys apie prekę, dėl kurios kreipiamasi tarifinės informacijos.

Taip pat vadovaujantis Bendrijos luitinės kodekso 19 straipsniu, taikant komiteto procedūrą, nustatoma kokiais atvejais ir kokiomis sąlygomis gali būti supaprastinta luitų teisės aktų taikymo tvarka.

Bendrųjų luitinės taisyklių pakomitetis yra įkurtas vadovaujantis Bendrijos luitinės kodekso 247a straipsniu.

Pagal Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko potvarkį Nr. 89 „Dėl valstybės institucijų ir įstaigų, kitų institucijų, kurių atstovai pristato Lietuvos Respublikos poziciją Europos Sąjungos Tarybos, Europos Komisijos, stojimo į Europos Sąjungą sutarties Akto 52 straipsnio komitetuose ir darbo grupėse, sąrašų patvirtinimo“³³ Bendrajame luitinės taisyklių pakomitetyje Lietuvą atstovauja vienas Luitinės departamento atstovas. Pakomitetis sprendimus priima pagal reguliavimo procedūrą ir nuo įkūrimo yra posėdžiavęs 63 kartus (2006 m. lapkričio mėn. duomenys).³⁴

³³ 2006 05 05 Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko potvarkis Nr. 89 „Dėl valstybės institucijų ir įstaigų, kitų institucijų, kurių atstovai pristato Lietuvos Respublikos poziciją Europos Sąjungos Tarybos, Europos Komisijos, stojimo į Europos Sąjungą sutarties Akto 52 straipsnio komitetuose ir darbo grupėse, sąrašų patvirtinimo“//Valstybės Žinios, 2006.05.11, Nr.: 51.

³⁴ Register of Comitology// http://ec.europa.eu/comm/secretariat_general/regcomito/liste.cfm?PCP=21&CL=en.
Prisijungimo laikas 2006-11-10

Kilmės pakomitečio atsiradimą reikėtų sieti su Tarybos reglamentu Nr. 802/68 „Dėl bendro prekių kilmės sąvokos apibrėžimo“³⁵, kurio preambulėje buvo nurodyta, jog tam, kad būtų užtikrintas Komisijos ir šalių narių bendradarbiavimas įgyvendinant reglamentą, turi būti įkurtas (Kilmės) komitetas. Pažymėtina, kad Kilmės komitetas, įkurtas 1968 m., (tais pačiais metais įkurtas ir muitinio įvertinimo komitetas) buvo vienas pirmųjų reguliavimo komitetų. Tarybai priėmus Bendrijos muitinės kodeksą, Kilmės komitetas tapo Muitinės kodekso komiteto dalimi. Kilmės pakomitetas Komisijai padeda įgyvendinti Bendrijos muitinės kodekso II antraštinės dalies 2 skyriaus nuostatas, kurios apima prekių lengvatinę ir nelengvatinę kilmę (22-27 straipsniai). Komisijos ir Kilmės pakomitečio pagal komiteto procedūrą priimtos Bendrijos muitinės kodekso 22-27 straipsnių įgyvendinimo nuostatos yra įtvirtintos Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 35-140 straipsniuose.

Kilmės pakomitetyje Lietuvą atstovauja vienas Muitinės departamento atstovas, o sprendimai pakomitetyje priimami pagal reguliavimo procedūrą. Nuo įsteigimo (Muitinės kodekso komiteto kilmės pakomitečio) pakomitetas posėdžiavo 97 kartus (2006 m. lapkričio mėn. duomenys).³⁶

Muitinio vertinimo pakomitečio įkūrimas siejamas su Tarybos reglamentu Nr. 803/68 „Dėl prekių muitinio įvertinimo“.³⁷ Minėto reglamento preambulėje buvo kalbama, kad tikslu užtikrinti vienodą reglamento taikymą ir savalaikį jo įgyvendinimo nuostatų priėmimą, yra reikalinga įkurti komitetą, kuris garantuotų glaudų ir efektyvų bendradarbiavimą tarp Komisijos ir valstybių narių. Reglamento 15 straipsnyje buvo nustatyta muitinio įvertinimo komiteto sudėtis, o 16 ir 17 straipsniuose kompetencija ir sprendimų priėmimo procedūra. Muitinio įvertinimo komitetas sprendimus priiminėja pagal reguliavimo procedūrą. Tarybai priėmus Bendrijos muitinės kodeksą, Muitinio įvertinimo komitetas tapo Muitinės kodekso komiteto muitinio įvertinimo pakomitečiu. Pakomitetyje Lietuvą atstovauja vienas Muitinės departamento atstovas. Muitinio įvertinimo pakomitetas Komisijai padeda įgyvendinti Bendrijos muitinės kodekso II antraštinės dalies 3 skyriaus nuostatas (28-36 straipsniai). Taryba Bendrijos muitinės kodekso 30 straipsnio 3 dalyje įtvirtino nuostatą, kad taikant komiteto procedūrą turi būti nustatomi kitų muitinio įvertinimo metodų (tapačių, panašių prekių metodai, dedukcinio ir sumavimo metodų) taikymo sąlygos ir taisyklės. Bendrijos muitinės kodekso 34 straipsnyje Taryba nustatė, kad pagal komiteto procedūrą,

³⁵ Regulation (EEC) No 802/68 of the Council of 27 June 1968 on the common definition of the concept of the origin of goods// Official Journal L 148 1968-06-28.

³⁶ Register of Comitology// http://ec.europa.eu/comm/secretariat_general/regcomito/liste.cfm?PCP=21&CL=en.
Prisijungimo laikas 2006-11-12

³⁷ Regulation (EEC) No 803/68 of the Council of 27 June 1968 on the valuation of goods for customs purposes //Official Journal L. 148, 1968-06-28.

gali būti nustatomos specialios taisyklės, reglamentuojančios duomenų apdorojimo įrangai skirtų laikmenų ir jose esančių duomenų bei programinės įrangos muitinės vertės nustatymo tvarką. Bendrijos muitinės kodekso 36 straipsnyje Taryba nustatė, kad taikant komiteto procedūrą turi būti nustatytos supaprastintos taisyklės, taikomos greitai gendančių prekių, kurios paprastai yra tiekiamos pagal konsignacijos sutartis, muitinei vertei nustatyti. Komisijos ir Muitinio įvertinimo pakomitečio pagal komiteto procedūrą priimtos Bendrijos muitinės kodekso 29-36 straipsnio įgyvendinimo nuostatos įtvirtintos Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 141-181a straipsniuose.

Pažymėtina, kad vykdydama Bendrijos muitinės kodekso 34 straipsnyje nustatytą pavidimą, Komisija su Muitinio įvertinimo pakomitečiu buvo nustatę, kad į importuojamų automatinio duomenų apdorojimo įrangai skirtų laikmenų muitinę vertę neįskaitoma jose esančių duomenų ir programinės įrangos vertė. Tačiau vėliau, 2002 m. kovo 11 d. Komisijos reglamentu Nr. 444/2002³⁸ pripažinus netekusiu galios Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų, 167 straipsnį buvo panaikinta ir anksčiau galiojanti tvarka. Todėl šiuo metu importuojamų automatinio duomenų apdorojimo įrangai skirtų laikmenų ir juose esančių duomenų bei programinės įrangos muitinė vertė nustatoma kaip ir kitų prekių, o laikmenose esanti duomenų vertė yra pridedama prie laikmenų muitinės vertės.

Taip pat reikia paminėti, kad Muitinio įvertinimo pakomitetis yra parengęs Muitinio įvertinimo Kompendiumą.³⁹ Kompendiume yra pateikiami Muitinio įvertinimo pakomitečio komentarai, išaiškinimai, išvados dėl konkrečių muitinio įvertinimo atvejų. Taip pat jame pateikiami Teisingumo Teismo sprendimai, susiję su prekių muitiniu įvertinimu. kompendiumo preambulėje yra nurodyta, kad kompendiumas pirmiausia yra skirtas šalių narių administracijoms, tačiau turi būti prieinamas ir visoms suinteresuotoms šalims visomis oficialiomis Bendrijos kalbomis. Pažymėtina, kad šiuo metu kompendiumas su paskutiniais pakeitimais dar nėra išverstas į lietuvių kalbą, tačiau jis anglų, vokiečių ir prancūzų kalbomis yra paskelbtas Komisijos internetiniame puslapyje⁴⁰. Muitinio įvertinimo pakomitečio kompendiume pateikiami komentarai, išaiškinimai, išvados dėl konkrečių muitinio įvertinimo atvejų yra rezultatas pakomitečio posėdžių, kuriuose pagal Bendrijos muitinės kodekso 249 straipsnį komitetas gali nagrinėti bet kuri komiteto pirmininko iškelta, su muitų teisės aktais susijusį klausimą. Vis dėlto kompendiumo preambulėje

³⁸ 2002 m. kovo 11 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 444/2002, iš dalies keičiantis Reglamentą (EEB) Nr. 2454/93, išdėstantį Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas ir Reglamentus (EB) Nr. 2787/2000 ir (EB) Nr. 993/2001//Oficialus leidinys L. 68, 2002-03-12.

³⁹ Compendium of Customs Valuation texts of the Customs code committee Customs valuation Section// http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/customs_duties/declared_goods/european/compendium_2005_en.pdf. Prisiųjungimo laikas 2006-10-12.

⁴⁰ http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_duties/declared_goods/european/index_en.htm.

pabrėžiama, kad nors kompendiumas ir atspindi Muitinio įvertinimo pakomitečio nuomonę dėl muitų teisės aktų taikymo, tačiau jis neturi teisės akto galios ir jį taikant konkrečioms situacijoms būtina konsultuotis su nacionalinėmis muitinių administracijomis.

Falsifikuotų ir padirbtų prekių pakomitetis yra įkurtas 1994 m. pagal Tarybos reglamento Nr. 3295/94⁴¹ 13 straipsnį. Minėto reglamento 13 straipsnyje nustatyta, kad pakomitetis gali svarstyti bet kurį pirmininko iškeltą, su reglamento įgyvendinimu susijusį klausimą. Taip pat reglamente nustatyta, kad pakomitetis sprendimus priima pagal valdymo procedūrą.

Falsifikuotų ir padirbtų prekių pakomitetyje Lietuvą atstovauja vienas atstovas iš Muitinės departamento. Įdomus faktas yra tai, kad vadinamame „Komitologijos registre, kuriame skelbiami komitologijos komitetų posėdžių protokolai, nėra duomenų apie šio pakomitečio posėdžius, nors Muitinės departamento darbuotojas kuris atstovauja Lietuvą šiame pakomitetyje, yra pateikęs ataskaitas už 2005-07-11 ir 2006-01-24 vykusius Falsifikuotų ir padirbtų prekių pakomitečio posėdžius⁴². Tai gali būti dėl to, kad keliems pakomitečiams darant jungtinį posėdį (tai yra gana dažnas atvejis), posėdžio protokolas „Komitologijos registre“ skelbiamas tik prie vieno pakomitečio dokumentų.

Muitinės sandėlių ir laisvųjų zonų pakomitetis yra įkurtas pagal Bendrijos muitinės kodekso 247a straipsnį ir sprendimus priima pagal reguliavimo procedūrą. Muitinės sandėlių ir laisvųjų zonų pakomitetis ir Komisija veikdami pagal komiteto procedūrą yra atsakingas už Bendrijos muitinės kodekso nuostatų, susijusių su muitinės sandėliais ir laisvosiomis zonomis, įgyvendinimą. Pakomitečio ir Komisijos pagal komiteto procedūrą priimtoms Bendrijos muitinės kodekso 22-27 straipsnių įgyvendinimo nuostatos yra įtvirtintos Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 524-535 (kartu su Ekonominį poveikį turinčių procedūrų pakomitečiu) ir 799-814 straipsniuose. Nors „Komitologijos registre“ taip pat nėra duomenų apie Muitinės sandėlių ir laisvųjų zonų pakomitečio posėdžius, tačiau taip yra dėl to, kad šio pakomitečio posėdžiai paprastai yra organizuojami kartu su Ekonominio poveikio turinčių muitinės procedūrų pakomitečiu prie kurio ir yra skelbiami bendrų posėdžių protokolai. Pagal Muitinės departamento darbuotojo, atsakingo už atstovavimą pakomitetyje, komandiruočių ataskaitas, pakomitetis yra posėdžiavęs 56 kartus (paskutinis posėdis 2005-11-29).

Ekonominį poveikį turinčių muitinės procedūrų pakomitetis įkurtas taip pat pagal Bendrijos muitinės kodekso 247a straipsnį ir sprendimus priima pagal reguliavimo procedūrą.

⁴¹ Council Regulation (EC) No 3295/94 of 22 December 1994 laying down measures to prohibit the release for free circulation, export, re-export or entry for a suspensive procedure of counterfeit and pirated goods// Official Journal L 341 , 1994-12-30.

⁴² Muitinės pareigūnų komandiruočių ataskaitos yra skelbiamos muitinės intraneto tinklalapyje.

Pakomitetis Komisijai padeda įgyvendinti Bendrijos muitinės kodekso IV antraštinės dalies 2 skyriaus nuostatų, apimančių 98-160 straipsnius, įgyvendinimą. Pakomitečio ir Komisijos priimtos, Bendrijos muitinės kodekso straipsnių įgyvendinimo nuostatos yra išdėstytos Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 496-592 straipsniuose. Ekonominį poveikį turinčių muitinės procedūrų pakomitetyje Lietuvą atstovauja vienas Muitinės departamento deleguotas atstovas. „Komitologijos registro“ duomenimis, nuo įkūrimo pakomitetis buvo susirinkęs posėdžiauti 97 kartus (2006 m. lapkričio mėnesio duomenimis).

Tranzito pakomitetis įkurtas Bendrijos muitinės kodekso 247a straipsniu ir sprendimus priima pagal reguliavimo procedūrą. Tranzito pakomitetis kartu su Komisija yra atsakingas už Bendrijos muitinės kodekso IV antraštinės dalies 2 skyriaus nuostatų, apimančių 91-97 straipsnius, įgyvendinimą. Pakomitečio ir Komisijos pagal komiteto procedūrą priimtos Bendrijos muitinės kodekso straipsnių įgyvendinimo nuostatos yra išdėstytos Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 313-462a straipsniuose. Tranzito pakomitetis veikia kaip forumas derinant Bendrijos poziciją, kurią ji priims Bendrijos ir Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) bendrojo tranzito darbo grupėje. Lietuvą pakomitetyje atstovauja du Muitinės departamento deleguoti atstovai, o „Komitologijos registro“ duomenimis, nuo įkūrimo pakomitetis posėdžiavo 112 kartų (2006 m. lapkričio mėnesio duomenimis).

Tarifų ir statistinės nomenklatūros pakomitečio „gimimas“ sietinas su 1987-07-23 Tarybos reglamentu Nr. 2658/87 „Dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo“.⁴³ Reglamento 7 straipsnyje buvo nustatyta, kad Komisijai padeda iš valstybių narių atstovų sudarytas Tarifų ir statistinės nomenklatūros komitetas, kuris vadinamas "Nomenklatūros komitetu" ir jam pirmininkauja Komisijos atstovas. Minėtas reglamentas nustatė kokius klausimus gali nagrinėti komitetas bei nustatė, kad komitetas sprendimus priima pagal valdymo procedūrą. Vėliau, 1992 m. įkūrus Muitinės kodekso komitetą, Tarifų ir statistinės nomenklatūros komitetas tapo jo dalimi, tačiau sprendimus priiminėjo pagal reglamento Nr. 2658/87 nustatytą valdymo procedūrą (absoliuti dauguma Muitinės kodekso pakomitečių sprendimus priima pagal reguliavimo procedūrą). 2000-01-31 Taryba priėmė reglamentą Nr. 254/2000⁴⁴, pakeičiantį Tarybos reglamentą Nr. 2658/87. Minėto reglamento 10 straipsnis nustatė, kad Komisijai padeda Muitinės kodekso komitetas, įkurtas pagal reglamento Nr. 2913/92 247 straipsnį. Pažymėtina, kad reglamento Nr. 2658/87 pakeitime, Tarifų ir statistinės nomenklatūros komitetas kaip savarankiškas komitetas jau nėra minimas, jis tapo Muitinės kodekso komiteto dalimi. Atsižvelgiant į Tarifų ir statistinės

⁴³ 1987-07-23 Tarybos reglamentas Nr. 2658/87 „Dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo“// Oficialusis leidinys L 256 , 1987-09-07.

⁴⁴ Council Regulation (EC) No 254/2000 of 31 January 2000 amending Regulation (EEC) No 2658/87 on the tariff and statistical nomenclature and the Common Customs Tariff// Official Journal L.028 2000-03-02.

nomenklatūros pakomitečio darbo krūvį (409 posėdžiai 2006 lapkričio m. duomenimis) ir svarstomų klausimų įvairiapusiškumą, Lietuvą pakomitetyje atstovauja keturi Muitinės departamento deleguoti atstovai.

Neapmokestinimo muitais susitarimų, Bendrojo administracinio dokumento, Keleivių bagažo vežimo oru arba jūra, Palankaus režimo taikymo ir Ekonominių tarifų klausimų pakomitečiai yra įkurti pagal Bendrijos muitinės kodekso 247a straipsnį ir sprendimus priima pagal reguliavimo procedūrą. Visuose minėtuose pakomitečiuose Lietuvą atstovauja po vieną Muitinės departamento atstovą, išskyrus Ekonominių tarifų klausimų pakomitetį, kuriame Lietuvą atstovauja dar ir po du Ūkio ir Užsienio reikalų ministerijų atstovus.

Reikia pažymėti, kad Muitinės kodekso komitetų pakomitečių veiklos intensyvumas gerokai skiriasi. 4 lentelėje pateikiami duomenys, kurie atspindi atskirų Muitinės kodekso komitetų veiklos intensyvumą nuo jų įkūrimo 1992 m.

4 lentelė Muitinės kodeksų komiteto pakomitečių veiklos aktyvumas (posėdžių skaičius iki 2006-11-01)

Sprendimų priėmimo procedūra	Muitinės kodekso pakomitečio pavadinimas	Posėdžių skaičius
Valdymo	Tarifų ir statistinės nomenklatūros	409
Reguliavimo	Tranzito	112
Reguliavimo	Bendrujų muitinės veiklos taisyklių	62
Reguliavimo	Ekonominių poveikį turinčių procedūrų	97
Reguliavimo	Kilmės	97
Reguliavimo	Muitinės sandėlių ir laisvųjų zonų	56
Reguliavimo	Bendrojo administracinio dokumento	47

*Pastaba: 4 lentelėje nepateikti duomenys apie Muitinio įvertinimo, Neapmokestinimo muitais, Keleivių bagažo vežimo oru arba jūra, Ekonominių tarifų klausimų, Falsifikuotų ir padirbtų prekių ir Palankaus muitų režimo taikymo pakomitečių posėdžių skaičius, nes „Komitologijos registre“ ir Muitinės departamento darbuotojų, atstovaujančių Muitinės kodekso komiteto pakomitečiuose, ataskaitose tokių duomenų nėra.

Iš 4 lentelėje pateiktų duomenų matome, kad aktyviausias buvo Tarifų ir statistinės nomenklatūros pakomitetas (409 posėdžiai). Minėtas pakomitetas posėdžiavo daugiau kaip tris kartus dažniau, nei antras pagal aktyvumą Tranzito pakomitetas (112 posėdžių). Rečiausiai į posėdžius rinkosi Bendrojo administracinio dokumento (47 posėdžiai) ir Muitinės sandėlių ir laisvųjų ekonominių zonų pakomitečiai (62 posėdžiai). Nors minėti duomenys ir parodo pakomitečių veiklos intensyvumą, tačiau negalima vienareikšmiškai teigti, kad posėdžių skaičius tiesiogiai atspindi konkretaus pakomitečio veiklos svarbą. Reikšmingas faktas yra tai, kad aktyviausias buvo pagal valdymo procedūrą sprendimus priimančias komitetas. Būtent aktyvi Tarifų ir statistinės nomenklatūros pakomitečio veikla buvo pagrindas siūlymui, kad visi Muitinės kodekso komitetai sprendimus priimtų pagal valdymo procedūrą.

Kaip jau buvo minėta anksčiau, Bendrijos muitinės kodeksui įgyvendinti reikalingų nuostatų priėmimas nėra vienintelis Muitinės kodekso komiteto darbas. Komitetų posėdžiuose taip pat svarstomi kiti su muitų teisės aktų taikymu susiję klausimai. Valstybių narių atstovai turi teisę iškelti aktualų, su muitų teisės aktų taikymu susijusį klausimą ir gauti komiteto nuomonę. Pavyzdžiui Muitinės kodekso tarifų ir statistinės nomenklatūros pakomitetyje gali būti svarstomi sudėtingesni prekių klasifikavimo atvejai, Muitinio įvertinimo pakomitetyje – konkrečių prekių (pavyzdžiui daužtų automobilių) muitinio įvertinimo problemos, Kilmės pakomitetyje – nepreferencinės kilmės taisyklių svarstymas ir panašiai. Muitinės kodekso pakomitečių muitinių specialistams posėdžiai suteikia galimybę betarpiškai bendrauti, keistis patirtimi, užmegzti kontaktus. Žinant, kad svarbiausi Bendrijos muitų teisės aktai tiesiogiai taikomi visose Europos Sąjungos šalyse, vieningas jų taikymas ir interpretavimas yra gyvybiškai svarbus.

3.4 Lietuvos Respublikos atstovavimas ES muitų politiką įtakančiuose komitologijos komitetuose.

Lietuvos Respublikos atstovai Muitinės kodekso, Muitų gražinimo/atsisakymo išieškoti, Kultūros vertybių eksporto ir gražinimo, Muitinės veiksmų programos įgyvendinimo, Kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) tarpusavio pagalbos, Keleivinio bagažo judėjimo jūroje ir ore komitetuose atstovauja savo šalį, vadovaudamiesi 2004-01-09 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 21 „Dėl Europos Sąjungos reikalų koordinavimo“⁴⁵ patvirtintomis Europos Sąjungos reikalų koordinavimo taisyklėmis ir 2006-05-05 Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko potvarkiu Nr. 89 „Dėl valstybės institucijų ir įstaigų, kitų institucijų, kurių atstovai pristato Lietuvos

⁴⁵ 2004-01-09 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 21 „Dėl Europos Sąjungos reikalų koordinavimo“//Valstybės Žinios, 2004.01.15, Nr.: 8.

Respublikos poziciją Europos Sąjungos Tarybos, Europos Komisijos, stojimo į Europos Sąjungą sutarties Akto 52 straipsnio komitetuose ir darbo grupėse, sąrašų patvirtinimo“.⁴⁶

Pagal minėtų Vyriausybės nutarimu Nr. 21 patvirtintų Europos Sąjungos reikalų koordinavimo taisyklių 29 punktą Lietuvos Respublikos poziciją komitologijos komitetų posėdžiuose pristato valstybės institucijų, įstaigų, taip pat prireikus kitų institucijų atstovai pagal Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko potvarkiu patvirtintą sąrašą arba Lietuvos nuolatinės atstovybės. Pažymėtina, kad valstybės institucijų ir įstaigų, taip pat kitų institucijų vadovai per 20 darbo dienų nuo minėto potvarkio įsigaliojimo yra įpareigoti paskirti konkrečius komitologijos komitetų komitetų veikloje dalyvausiančius asmenis, atitinkamų įsakymų, potvarkių ar kitų teisės aktų ir vėliau jų pakeitimų kopijas persiųsdami Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai ir Užsienio reikalų ministerijai. Pagal Taisyklių 34 punkto antrą pastraipą Lietuvos Respublikos atstovai, dalyvavę komitologijos komitetų pagal ataskaitos tipinę struktūrą (ataskaitos tipinė struktūra yra pateikta minėtų taisyklių 6 priede), parengia ataskaitą, kurią ne vėliau kaip per 5 darbo dienas po posėdžio ar susitikimo kartu su svarbia svarstyta informacija pateikia už Lietuvos Respublikos pozicijos parengimą atsakinga institucijai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai, Užsienio reikalų ministerijai, Lietuvos nuolatinei atstovybei.

Ataskaitų apie dalyvavimą ES institucijų, jų darbo grupių ir komitetų posėdžiuose bei susitikimuose su ES institucijų ir valstybių narių atstovais rengimo ir pateikimo tvarką reglamentuoja ir 2004-02-10 Muitinės departamento direktoriaus įsakymu Nr. 1B-140 patvirtintos Europos Sąjungos reikalų koordinavimo Muitinės departamente prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos taisyklės⁴⁷. Vadovaujantis minėtomis taisyklėmis, Lietuvos atstovai, dalyvavę Komisijos komitetų posėdžiuose, turi parengti ataskaitą. Parengta ataskaita kartu su svarbia svarstyta medžiaga per vieną darbo dieną pateikiama Muitinės departamento Tarptautinių ryšių skyriui, kuris ataskaitą elektroniniu paštu pateikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai ir Lietuvos Respublikos Nuolatinei atstovybei. Panašu, kad minėta tvarka turi būti skirta tik atstovams, dalyvaujantiems Tarybos komitetų ir darbo grupių posėdžiuose, kadangi Vyriausybės nutarimu patvirtinta Europos Sąjungos reikalų koordinavimo tvarka atstovams, dalyvavusiems Komisijos posėdžiuose, ataskaitos parengimui nustato ilgesnį 5 darbo dienų terminą.

Pažymėtina, kad 2004-05-19 d. Ministro pirmininko potvarkiais Nr. 103 (neteko galios. 2004-05-23) ir 2004-12-23 Nr. 328 (neteko galios. 2005-10-16) buvo nustatytos atsakingos

⁴⁶ 2006-05-05 Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko potvarkis Nr. 89 „Dėl valstybės institucijų ir įstaigų, kitų institucijų, kurių atstovai pristato Lietuvos Respublikos poziciją Europos Sąjungos Tarybos, Europos Komisijos, stojimo į Europos Sąjungą sutarties Akto 52 straipsnio komitetuose ir darbo grupėse, sąrašų patvirtinimo“//Valstybės Žinios, 2006.05.11, Nr.: 51.

⁴⁷ Taisyklės skelbtos Muitinės intraneto puslapyje.

institucijos, kurių atstovai pristato Lietuvos Respublikos poziciją Komisijos komitetuose kartu nurodant ir atstovų pavardes. Vėlesniuose Ministro Pirmininko potvarkiuose 2005-10-03 Nr. 236 (neteko galios 2006-05-12) ir 2006-05-05 Nr. 89 šios praktikos buvo atsisakyta ir apsiribota tik atsakingų institucijų ir jų deleguojamų atstovų skaičiaus nustatymu. Šiuo metu⁴⁸ Muitinės kodekso komitete (13 pakomitečių) Lietuvą atstovauja 21 atstovas (17 atstovų deleguoja Muitinės departamentas, po du Ūkio ir Užsienio reikalų ministerijos). Muitų grąžinimo/atsisakymo išieškoti, Keleivinio bagažo judėjimo jūroje ir ore komitetuose, Kovos su sukčiavimu tarnybos tarpusavio pagalbos komitetuose Lietuvą atstovauja po vieną Muitinės departamento atstovą, o Kovos su sukčiavimu tarnybos tarpusavio pagalbos komitete dar du atstovus deleguoja ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba. Muitinės veiksmų programos įgyvendinimo komitete Muitinės departamentas deleguoja du atstovus, o Kultūros vertybių eksporto ir grąžinimo komitete Lietuvą atstovauja vienas Muitinės departamento ir du Kultūros ministerijos deleguoti atstovai.

Europos integracijos studijų centro parengtoje studijoje „Lietuvos atstovavimo Europos Sąjungos institucijose poreikiai ir poveikis valstybės tarnybai“⁴⁹ buvo numatyta, kad Lietuvą komitologijos komitetuose atstovaus ministerijų atstovai, išskyrus atvejus, kai komitetų sektorių temos tiesiogiai siejasi su atitinkamų Lietuvos Respublikos įstaigų kompetencija (Statistikos departamento ir Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės). Studijos rengėjai numatė, kad Lietuvą atstovauti muitų ir mokesčių sąjungos srities komitetuose pakaks šešių Finansų ministerijos darbuotojų. Studijos rengėjų skaičiavimais vienam specialistui per metus turėjo tekti 49 darbdieniai. Taip pat buvo nustatyta, kad Muitinės departamentui (bendrai!) atstovauti Ministrų taryboje, Tarybos darbo grupėse ir komitologijos komitetuose turėtų nuo 2 iki 4 atstovų. Studijoje pastebima tendencija prognozuose nurodyti mažesnę atstovų skaičių, laikantis nuomonės, kad konkrečios institucijos atstovas (pavyzdžiui, Finansų ministerijos) galės atstovauti keliuose komitetuose.

Kaip vėliau paaiškėjo, šios prognozės buvo klaidingos. Jau 2004-05-19 d. Ministro Pirmininko potvarkiu Nr. 103 buvo nustatyta, kad Muitinės departamentas deleguoja 17 atstovų į Muitinės kodekso komiteto pakomitečius ir 5 atstovus į kitus muitų sąjungos ir mokesčių srities komitetus. Vis dėlto teigti, kad Lietuvos atstovų skaičius Muitų sąjungos srities komitologijos komitetuose ir ateityje augs, nėra pagrindo. Kaip jau buvo minėta, bendras komitologijos komitetų skaičius pastaruoju metu nedidėja, gana stabilus išlieka ir Muitų ir mokesčių sąjungos komitetų skaičius. Kadangi kai kurių komitetų posėdžiai nėra itin dažni (priklausomai nuo komiteto: yra

⁴⁸ Pagal galiojantį 2006-05-05 Ministro Pirmininko Potvarkį Nr.89.

⁴⁹ Europos integracijos studijų centras „Lietuvos atstovavimo Europos Sąjungos institucijose poreikiai ir poveikis valstybės tarnybai“//Vilnius: Eurgrimas, 2002.

komitetų susirenkančių vos kartą per metus), išlieka galimybė vienam atstovui Lietuvą atstovauti keliuose komitetuose. Nepaisant minėtos galimybės, mūsų nuomone, geresnė interesų atstovavimo kokybė yra tuomet, kai Lietuvos interesus komitologijos komitetuose atstovauja konkrečios srities specialistai iš funkcinių skyrių. Kadangi komitetuose svarstomi konkretūs klausimai, susiję su muitų teisės aktų taikymu, svarbu, kad atstovas būtų geras savo atstovaujamos srities specialistas – ekspertas. Žinoma, svarbios ir kitos savybės: geras užsienio kalbų mokėjimas (atstovas privalo mokėti anglų kalbą, kuria paprastai vyksta komiteto posėdžiai, bet pageidautina, kad mokėtų ir prancūzų ar kitą dažnai naudojamą Europos Sąjungos oficialią kalbą (vokiečių, ispanų) neformaliems kontaktams su valstybių narių atstovais užmegzti), taktiškumas, aktyvumas, gebėjimas koncentruotis ties valstybės interesais.

III. KOMITOLOGIJOS KOMITETŲ VEIKLOS ATEITIES PERSPEKTYVOS

Nors vis dar tenka išgirsti euroskeptikų nuomonių, kuriose komitologija vadinama jokiai išorinei kontrolei nepasiduodančia, skaitlinga ir pusiau slapta organizacija, panašesne į milžinišką masonų ložę, nei į demokratinę sprendimų priėmimo sistemą, tačiau dažniausiai tokios nuomonės susiformuoja dėl informacijos ir žinių stygiaus. Reikia pripažinti, kad kai kurie kaltinimai nėra be pagrindo. Platus visuomenės ratas apie komitologiją žino visai mažai, o kartais net nėra apie ją girdėję. Vis dėlto komitologija nuo jos atsiradimo 1962 m. (valdymo komitetai) ir 1968 m. (reguliavimo komitetai) laikui bėgant nemažai pasikeitė. Ypač reikšmingi buvo 1999-2001 m., kai buvo paskelbtas komitetų, padedančių komisijai įgyvendinti Tarybos pavestus uždavinius, sąrašas, priimtas Tarybos 1999 m. sprendimas Nr. 468, nustatantis naudoti Komisijai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais procedūras, priimtas susitarimas tarp Parlamento ir Komisijos dėl procedūrų, taikomų įgyvendinant Tarybos sprendimą Nr. 468. Minėti pasikeitimai komitologijai atnešė daugiau skaidrumo ir aiškumo, komitetų sprendimų priėmimo procedūros tapo daugiau ar mažiau standartizuotos, o Parlamentas įgijo teisę susipažinti su komitetų dokumentais ir bent dalinai dalyvauti komitologijos procedūroje. Komitologija, galima sakyti, „pasitraukė iš šešėlio“ ir tapo atviresne visuomenei. Nepaisant to, komitologija vis dar susiduria ir panašu, kad susidurs su dviem esminėm problemom:

- Komisija yra prižiūrima komitetų, susidedančių iš valstybių narių atstovų (ne Europos Sąjungos tarnautojų) ir kurie vieni gali blokuoti Komisijos siūlomus sprendimus (pagal reguliavimo procedūrą) bei perduoti juos peržiūrėti Tarybai.
- Esant minėtam atvejui, komitetų blokuoti Komisijos pasiūlymai peržiūrimi tik Tarybos, nors pagal bendrą sprendimo procedūrą, pagrindinis teisės aktas Tarybos ir Parlamento priimamas kolektyviai.

Komisija pasiūlyme dėl Tarybos sprendimo Nr. 468 dalinio pakeitimo⁵⁰ stengėsi panaikinti Parlamento „diskriminaciją“, tačiau iškilo klausimas apskritai dėl visos komitologijos egzistencijos teisinio pagrindo. Europos Bendrijų sutarties 202 straipsnyje minimi „tam tikri reikalavimai“ Komisijai suteikiant įgaliojimus įgyvendinti Tarybos nustatytas taisykles yra vienintelis komitologijos pamatas. Kas atsitiktų, jeigu būtų prieita išvados, kas tie „tam tikri reikalavimai“ turi

⁵⁰ Komisijos pasiūlymas dėl 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimo 1999/468/EB, nustatančio Komisijos naudoti jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką, dalinio pakeitimo // Oficialus leidinys C. Nr. 067.

būti suprantami ne kaip komitetai, prižiūrintys Komisiją? Panašu, kad Tarybai niekas nedraudžia nustatyti kitokią sistemą, kitaip tariant pakeisti vadinamus „tam tikrus reikalavimus“ kitais. Nepaisant nusistovėjusios komitologijos komitetų sistemos, pamatas ant kurio ji pastatyta, yra trapesnis nei gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio.

Kita vertus nėra racionalu griauti, mūsų nuomone, pasiteisinusią komitologijos sistemą. Komitologijos komitetai, susidedantys iš valstybių narių atstovų yra specifiniai Komisijos padėjėjai. Valstybių narių atstovai paprastai yra savo profesinės srities specialistai, kurie kasdieniame darbe tiesiogiai susiduria su Europos Sąjungos teisės aktų taikymo problemomis ir paprastai geriau pažįsta savo darbo sritį, nei Europos Sąjungos institucijų tarnautojai. Nors niekur nėra įtvirtinta, kad komitetuose valstybę narę turi atstovauti valstybės tarnautojai, tačiau paprastai būtent jie atlieka šį vaidmenį (pavyzdžiui, komitetuose ir pakomitečiuose, susijusiuose su muitų sąjunga, atstovauja Muitinės departamento darbuotojai – konkrečios srities specialistai). Kitas komitetų privalumas – valstybių narių atstovai nėra Europos Sąjungos institucijų tarnautojai, todėl nereikia didelių lėšų juos išlaikyti. Komitetų narius išlaiko (atlyginimą moka) juos delegavusi valstybė, kurioje jie ir dirba pagrindinį darbą, o Komisija apmoka tik atstovų kelionės išlaidas.

Apskritai komitologijos ateitis labai daug priklauso nuo Europos Konstitucijos⁵¹. Jeigu šis teisės aktas bus visų šalių narių ratifikuotas ir įsigalios, tuomet komitologijos sistema patirs didelius pasikeitimus. Europos Konstitucija atneša dideles permainas. Ji išplečia Parlamento funkcijas. Bendro sprendimo procedūra pamažu tampa įprasta teisėkūros procedūra, taip Parlamentas įgaliojamas bendrai su Ministrų Taryba vykdyti teisėkūros funkciją. Europos Konstitucija taip pat keičia galiojusią teisės aktų sistemą, atsiranda tokie Europos Sąjungos teisės aktai kaip europiniai įstatymai (statusu atitinka dabartinius reglamentus), europiniai pagrindų įstatymai (statusu atitinka dabartines direktyvas), europiniai reglamentai, europiniai sprendimai, rekomendacijos ir nuomonės. Pažymėtina, kad pagal Europos Konstituciją europiniai reglamentai, sprendimai yra įstatymo galios neturintys aktai. Europinis reglamentas gali būti arba privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse, arba privalomas rezultato, kurį reikia pasiekti atžvilgiu, kiekvienai valstybei narei, kuriai jis skirtas, tačiau leidžia nacionalinėms valdžios institucijoms pasirinkti formą ir būdus.

Komitologija taip pat sulaukia permainų vėjų. Taryba priimamuose teisės aktuose jau negali suteikti Komisijai įgaliojimų įgyvendinti jos nustatytas taisykles ir tokiems įgaliojimams vykdyti nustatyti tam tikrus reikalavimus. Pagal Europos Konstitucijos I-36 straipsnį europiniai įstatymai ir pagrindų įstatymai gali deleguoti Komisijai įgaliojimus priimti deleguotuosius europinius reglamentus, kai reikia papildyti arba iš dalies pakeisti **neesmines** įstatymo arba pagrindų įstatymo

⁵¹ Sutartis dėl Konstitucijos Europai// http://europa.eu/constitution/lt/ltstoc1_lt.htm. Prisijungimo laikas 2006-10-14.

nuostatas. Kadangi esminės atitinkamos srities nuostatos nustatomos tik europiniu įstatymu arba pagrindų įstatymu, jos negali būti įgaliojimų delegavimo objektu.

Europos Konstitucija nustato ir delegavimo sąlygų atšaukimo galimybę. Vadovaujantis Europos Konstitucijos I-36 straipsnio 2 dalimi, europiniuose įstatymuose ir pagrindų įstatymuose turi būti aiškiai nustatomos delegavimo sąlygos, kurios gali būti:

- a) Europos Parlamentas arba Taryba gali nuspręsti atšaukti delegavimą;
- b) deleguotasis europinis reglamentas gali įsigalioti tik tada, jei per europinio įstatymo arba pagrindų įstatymo nustatytą laikotarpį Parlamentas arba Taryba nepareiškia prieštaravimo. Taip pat nustatyta, kad sprendimą atšaukti įgaliojimus Parlamentas priima visų savo narių balsų dauguma, o Taryba – kvalifikuota balsų dauguma.

Pagrindinis skirtumas tarp dabar egzistuojančių įgyvendinančių teisės aktų ir tų, kurie numatyti Europos Konstitucijoje yra jų priėmimo procedūrose ir politinės kontrolės mechanizme. Pagal dabar galiojančią tvarką minėtus įgyvendinimo aktus priiminėja Komisija, tačiau Taryba išlaiko galimybę „tam tikrais atvejais“ juos priimti pati. Įsigaliojus Europos Konstitucijai įgyvendinimo aktai (keičiantys vadinamąsias neesmines pagrindinių teisės aktų nuostatas) bus priimami vien tik Komisijos. Vis dėlto įstrigus pirmosios istorijoje Europos Sąjungos Konstitucijos ratifikavimui, minėtų permainų gali tekti ir palaukti. Nenuostabu, kad nesant aiškumo dėl Europos Konstitucijos likimo, Taryba nesistengia kuo greičiau imtis kokių nors laikinų komitologijos reformų ir laukia kol paaiškės situacija.

Kalbant apie permainas komitologijos komitetuose, susijusiuose su muitų teisės aktų įgyvendinimu, būtina paanalizuoti ir numatomą naujojo Bendrijos muitinės kodekso priėmimą, kadangi jis atneš ir Muitinės kodekso komiteto veiklos organizavimo pokyčius.

Atsižvelgiant į tai, kad yra muitinei būtina prisitaikyti prie besikeičiančios muitinės ir verslo aplinkos, prekybos palengvinimo, saugumo reikalavimų, teisės aktų supaprastinimo poreikio buvo nuspręsta rengti naują Bendrijos muitinės kodekso redakciją. Projekte ypatingas dėmesys buvo skirtas muitinės taisyklių ir procedūrų supaprastinimams ir perėjimui nuo „popierinės“ prie „elektroninės muitinės“. Komisija 2005-11-30 pritarė projektui ir pateikė jį svarstyti Tarybai⁵². Planuojama, kad naujasis Muitinės kodeksas turėtų įsigalioti 2009 m.

Naujojo muitinės kodekso projekto 161 straipsnyje (keičia Bendrijos muitinės kodekso 247-249 straipsnius) numatyta, kad reglamentui įgyvendinti būtinos priemonės, laikantis Bendrijos priimtų tarptautinių įsipareigojimų, patvirtinamos pagal to paties straipsnio 3 dalį (t.y. pagal valdymo procedūrą (šiuo metu pagrindinė Muitinės kodekso komiteto sprendimų priėmimo

⁵² Modernized Customs Code (project)// http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/consultations/customs/article1507en.htm. Prisijungimo laikas 2006-10-09.

procedūra – reguliavimo). Pagal minėto straipsnio 2 dalį, Muitinės kodekso komitetas pagal valdymo procedūrą turėtų priimti:

- Paaiškinamąsias nuostatas, rekomendacijas Muitinės kodekso ir jo nuostatų susijusių su kilmės taisyklių įgyvendinimu;
- bendrijos bendros pozicijos paruošimą komitetuose, darbo grupėse ir specialistų grupėse dėl tarptautinių susitarimų dėl muitų teisės aktų taikymo,
- problemų, kylančių dėl muitinių administracijų skirtingo muitų teisės aktų taikymo, sprendimus;
- susitarimus ir standartus valstybių narių muitinių ir kitų operatorių operatyvumo keitimosi elektroniniais duomenimis srityje.

161 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad Muitinės kodekso komitetas, priimdamas anksčiau minėtas priemones turi atsižvelgti Kodekso 1 straipsniu nustatytą muitinės misiją.

Pakeisti Muitinės kodekso komiteto sprendimų priėmimo procedūrą iš reguliavimo į valdymo ir nustatyti trumpesnę vieno mėnesio laikotarpį pagal Tarybos sprendimo Nr. 468 4 straipsnį, paskatino siekis padidinti komiteto veiklos efektyvumą išsiplėtusioje Bendrijoje⁵³. Nors Muitinės kodekso komitetui 161 straipsnio 2 dalimi patikėta nemaža papildomų uždavinių (lyginant su dabartinio Bendrijos muitinės kodekso nustatytais), reguliavimo sprendimų procedūros pakeitimas į valdymo akivaizdžiai susilpnins šalių narių įtaką Komisijos priimamiems sprendimams. Ar pasikeitimai pasiteisino, bus galima pasakyti tik praėjus kuriam laikui po Naujojo muitinės kodekso įsigaliojimo.

⁵³ An Explanatory Introduction to the modernized Customs Code// http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/447rev2_en.pdf. Prisijungimo laikas 2006-10-09.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Tarybai vis dažniau antrinių (įgyvendinamųjų) teisės aktų priėmimą patikint Komisijai, auga komitologijos svarba. Nors pagrindinius (pirminius) teisės aktus priima Taryba, tačiau „įgyvendinamieji“ teisės aktai priimti Komisijos pagal komitologijos procedūrą paprastai yra ne mažiau svarbūs.

2. Komitologijos komitetus nuo kitų Europos Sąjungos komitetų galima atriboti pagal tokius bruožus:

– Pirma, komitologijos komitetų veiklos teisiniai pagrindai nustatyti Europos Bendrijos steigimo sutartyje ir 1999 m. Tarybos sprendime Nr. 468, todėl jų veikimas yra teisėtas ir paprastai negali būti paneigtas.

– Antra, komitetų struktūra ir darbo metodai daugiau ar mažiau standartizuoti ir įtvirtinti teisės aktuose. Visi komitologijos komitetai susideda iš valstybių narių atstovų, o Komisijos atstovas jiems pirmininkauja posėdžių metu.

– Trečia, komitetai pateikia savo nuomonę dėl Komisijos planuojamų teisės aktų įgyvendinimo priemonių, veikdami pagal vieną iš trijų standartizuotų procedūrų: patariamąją, valdymo arba reguliavimo. Komitetai veikdami pagal atitinkamą sprendimų priėmimo procedūrą negali peržengti 1999 m. Tarybos sprendimo Nr. 468 nustatytų ribų.

3. Pagrindinis ir įtakingiausias komitologijos komitetas, darantis įtaką Europos Sąjungos muitų politikai yra Muitinės kodekso komitetas. Be jo, Europos Sąjungos muitų politiką dar įtakoja Išorinių ekonominių susitarimų dėl tekstilės perdirbimo komitetas, Kultūros vertybių eksporto ir gražinimo komitetas, Muitinių veiksmų programos įgyvendinimo komitetas (Customs 2007), Keleivinio bagažo judėjimo jūroje ir ore komitetas (principai), Muitų gražinimo/atsisakymo išieškoti komitetas, Kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) tarpusavio pagalbos komitetas.

4. Beveik visais atvejais Lietuvą su muitų teisės aktų įgyvendinimu susijusiuose komitologijos komitetuose, pagal Ministro Pirmininko potvarkiu Nr. 89 patvirtintą valstybės institucijų ir įstaigų, kitos institucijų, kurių atstovai pristato Lietuvos Respublikos poziciją Europos Sąjungos Tarybos ir Komisijos komitetuose ir darbo grupėse, sąrašą, atstovauja Muitinės departamento specialistai - ekspertai.

5. Didžiausią įtaką Europos Sąjungos muitų politikai darantį Muitinės kodekso komitetą sudaro 13 pakomitečių. Absoliuti dauguma pakomitečių (išskyrus Tarifų ir statistinės nomenklatūros bei Falsifikuotų ir padirbtų prekių, kurie sprendimus priima pagal valdymo procedūrą) sprendimus priima pagal reguliavimo procedūrą. Nuo Muitinės kodekso komiteto įkūrimo iki 2006-11-01 aktyviausiai posėdžiavo Tarifų ir statistinės nomenklatūros pakomitetas (409 posėdžiai).
6. Svarbiausia komitologijos komitetų, veikiančių muitų sąjungos srityje funkcija – pagrindiniams (pirminiams) muitų teisės aktams gyvendinti reikalingų nuostatų priėmimas. Tačiau vien šia funkcija komitetai neapsiriboja. Komitetai posėdžiuose taip pat svarsto įvairius su muitų teisės aktų taikymu susijusius klausimus, rengia muitų teisės aktų išaiškinimus, praktikos apibendrinimus. Valstybių narių atstovai turi teisę komiteto (pakomitečio) posėdžio metu iškelti aktualų, su muitų teisės aktų taikymu susijusį klausimą ir gauti dėl jo komiteto nuomonę.
7. Didžiausi pasikeitimai Muitinės kodekso komiteto veikloje yra susiję su Naujojo muitinės kodekso priėmimu ir Europos Konstitucijos įsigaliojimu. Pagal Naująjį muitinės kodeksą, kuris planuojama, įsigalios 2009 m., pagrindiniam reglamentui įgyvendinti būtinos priemonės patvirtinamos pagal valdymo procedūrą (galiojančiame Bendrijos muitinės kodekse numatyta reguliavimo procedūra). Įsigaliojus Europos Konstitucijai, Komisija (pagal komitologijos procedūrą kartu su jais padedančiais komitetais) turės įgaliojimus priimti deleguotuosius europinius reglamentus, kai reikia papildyti arba iš dalies pakeisti **neesmines** įstatymo arba pagrindų įstatymo nuostatas. Be to, nustatoma delegavimo sąlygų atšaukimo galimybė.
8. Atsižvelgiant į 1999 m. Tarybos sprendimo Nr. 468 preambulės 11 punkte ir 7 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą viešumo principą, Lietuvos atstovų su muitų sąjunga susijusiuose komitologijos komitetuose darbo ataskaitas padaryti prieinamas ne tik muitinės pareigūnams, bet visiems suinteresuotiems asmenims. Tą būtų galima padaryti jas skelbiant Lietuvos muitinės tinklapyje (www.cust.lt).
9. Lietuvos atstovams Muitinės kodekso komitete aktyviai naudotis Bendrijos muitinės kodekso 249 straipsnyje įtvirtinta teise, kuri leidžia komiteto pirmininko prašyti iškelti ir komiteto posėdyje nagrinėti su muitų teisės aktų taikymu susijusius klausimus.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Teisės aktai:

1. Europos Bendrijos steigimo sutartis//Oficialusis leidinys C 340, 1997-11-10.
2. 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą// Oficialusis leidinys L 302, 1992-10-19.
3. 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 2454/93 išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas// Oficialusis leidinys L 253 1993-10-11.
4. 2002 m. kovo 11 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 444/2002, iš dalies keičiantis reglamentą (EEB) Nr. 2454/93, išdėstantį Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas ir reglamentus (EB) Nr. 2787/2000 ir (EB) Nr. 993/2001//Oficialusis leidinys L. 68, 2002-03-12.
5. 2004-01-09 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 21 „Dėl Europos Sąjungos reikalų koordinavimo“//Valstybės žinios, 2004-01-15, Nr.: 8.
6. 2006 05 05 Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko potvarkis Nr. 89 „Dėl valstybės institucijų ir įstaigų, kitų institucijų, kurių atstovai pristato Lietuvos Respublikos poziciją Europos Sąjungos Tarybos, Europos Komisijos, stojimo į Europos Sąjungą sutarties Akto 52 straipsnio komitetuose ir darbo grupėse, sąrašų patvirtinimo“//Valstybės žinios, 2006-05-11, Nr.: 51.
7. Council Regulation (EC) No 3036/94 of 8 December 1994 establishing economic outward processing arrangements applicable to certain textiles and clothing products reimported into the Community after working or processing in certain third countries //Official Journal L 322 , 1994-12-15.
8. Council Regulation (EEC) No 3911/92 of 9 December 1992 on the export of cultural goods //Official Journal L 395, 1992-12-31.
9. Council Regulation (EEC) No 3925/91 of 19 December 1991 concerning the elimination of controls and formalities applicable to the cabin and hold baggage of persons taking an intra-Community flight and the baggage of persons making an intra-Community sea crossing //Official Journal L 374 , 1991-12-31.
10. Council Directive 76/308/EEC of 15 March 1976 on mutual assistance for the recovery of claims resulting from operations forming part of the system of financing the European

Agricultural Guidance and Guarantee Fund, and of the agricultural levies and customs duties //Official Journal L 073,1976-03-19.

11. Council Regulation (EC) No 254/2000 of 31 January 2000 amending Regulation (EEC) No 2658/87 on the tariff and statistical nomenclature and the Common Customs Tariff //Official Journal L.028 2000-03-02.
12. Regulation (EEC) No 802/68 of the Council of 27 June 1968 on the common definition of the concept of the origin of goods// Official Journal L 148, 1968-06-28.
13. Regulation (EEC) No 803/68 of the Council of 27 June 1968 on the valuation of goods for customs purposes // Official Journal L. 148, 1968-06-28.
14. Council Regulation (EC) No 254/2000 of 31 January 2000 amending Regulation (EEC) No 2658/87 on the tariff and statistical nomenclature and the Common Customs Tariff // Official Journal L.028, 2000-03-02.
15. Council Decision of 13 July 1987 laying down the procedures for the exercise of implementing powers conferred on the commission// Official Journal L 197, 1987-07-18;
16. Council Decision of 28 July 1999 laying down the procedures for the exercise of implementing powers conferred on the commission// Official Journal L 184, 1999-07-17;
17. Council decision setting up the Political and Security Committee//Official Journal L 027, 2001-01-30.
18. Council Decision of 29 June 2000 setting up a Social Protection Committee//Official Journal L 172, 2000-07-12.

Specialioji literatūra:

1. Europos integracijos studijų centras „Lietuvos atstovavimo Europos Sąjungos institucijose poreikiai ir poveikis valstybės tarnybai“//Vilnius: Eugrimas, 2002;
2. .Carl Fredrik Bergström. Comitology: delegation of powers in the European Union and the committee system // Oxford: Oxford University Press, 2005;
3. M. Lux. Guide to Community customs legislation// Brussels: Bruylant, 2002;
4. W. Cairns. Europos Sąjungos teisės įvadas//Vilnius: Eugrimas, 1999.

Specialieji šaltiniai:

1. Susitarimas tarp Europos Parlamento ir Komisijos dėl procedūrų taikomų, įgyvendinant 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą 1999/468/EB, nustatantį Komisijos naudojimosi

- jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką//Oficialus leidinys L serijos Nr. 256, 2000-10-10.
2. Europos Parlamento rezoliucija dėl susitarimo tarp Europos Parlamento ir Komisijos dėl procedūrų taikomų, įgyvendinant 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą//Oficialus leidinys C serijos Nr. 339, 2000-11-29.
 3. Komitetų, kurie Komisijai padeda įgyvendinti jai suteiktus įgaliojimus, sąrašas Oficialus leidinys C serijos Nr. 225, 2000-08-08.
 4. Standartinės procedūros taisyklės Tarybos sprendimui 1999/468/EB procedūrinės taisyklės (Oficialus leidinys C serijos Nr. 038, 2001-03-06.
 5. 1999 m. birželio 28 d. priimta deklaracija dėl 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimo 1999/468/EB, nustatančio Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką//Oficialus leidinys C serijos Nr. 203, 1999-07-17.
 6. Komisijos pasiūlymas dėl 1999-06-28 Tarybos sprendimo 1999/468/EB, nustatančio Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką, dalinio pakeitimo// Oficialus leidinys C serijos Nr. 067, 2004-03-17.

Interneto svetainės

1. Europos Komisijos tinklapis http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/index_en.htm;
2. Lietuvos muitinės tinklapis www.cust.lt;
3. Europos Sąjungos tinklapis http://europa.eu/index_lt.htm;
4. Register of comitology <http://ec.europa.eu/transparency/regcomitology/registre.cfm?CL=en>;

SANTRAUKA

KOMITOLOGIJOS KOMITETAI – EUROPOS SAJUNGOS MUITŲ POLITIKOS ĮGYVENDINIMO ĮRANKIAI

Pagrindinės sąvokos: komitologija, komitologijos komitetai, Muitinės kodekso komitetai, patariamoji procedūra, valdymo ir reguliavimo procedūros, komiteto procedūra.

Darbe nagrinėjamas komitologijos sistemos veikimas, analizuojami komitologiją reglamentuojantys teisės aktai, komitologijos sprendimų priėmimo mechanizmai. Komitologijos komitetai atibojami nuo kitų Europos Sąjungos komitetų ir išskiriami komitetai, įtakojantys Europos Sąjungos muitų politiką. Taip pat apžvelgiamas Lietuvos atstovavimas komitologijos komitetuose ir komitologijos komitetų veiklos ateities perspektyvos.

Komitologijos sistema yra grindžiama Europos Bendrijos steigimo sutarties 202 straipsniu, kuris numato, kad Taryba, priimdama teisės aktus, suteikia Komisijai įgaliojimus įgyvendinti jos nustatytas taisykles, tačiau tokiems įgaliojimams vykdyti Taryba gali nustatyti tam tikrus reikalavimus. Minėti reikalavimai ir sudaro komitologijos teisinį pagrindą: šalys narės komitologijos komitetuose prižiūri, kaip Komisija įgyvendina Tarybos ir Parlamento nustatytas taisykles.

Pirmieji komitologijos komitetai buvo įkurti 1962 m., ir priimdami sprendimus pagal valdymo procedūrą, veikė žemės ūkio srityje. Pagal reguliavimo procedūrą priimančius sprendimus komitologijos komitetai 1968 m. buvo įkurti muitų, o vėliau ir žemės ūkio srityse. Komitologijos komitetų, sprendimus priimančių pagal reguliavimo procedūrą, įkūrimas muitų srityje būtent 1968 m. nebuvo atsitiktinis. Būtent 1968 m. buvo sukurta muitų sąjunga ir nustatytas bendrasis muito tarifas. Tai buvo vienas esminių įvykių Europos Sąjungos istorijoje. Bendra muitų politika, bendrasis tarifas ir bendros priemonės, taikomos užsienio prekybos politikai reikalavo ypatingai glaudaus Tarybos, Komisijos ir valstybių narių bendradarbiavimo, o tą galėjo užtikrinti komitologijos sistema.

Atsižvelgiant į tai, kad muitų sąjunga buvo ir toliau išlieka laisvosios rinkos garantu, o kartu ir visos Europos Sąjungos pamatiniu elementu, darbo autorius išsikėlė tikslą įvertinti komitologijos komitetų įtaką Europos Sąjungos muitų politikai.

Baigiamajame darbe tiriamas komitologijos sistemos veikimas nuo jos užuomazgų 1962 m. (valdymo komitetų įkūrimas) iki šių dienų. Taip pat analizuojami komitologiją reglamentuojantys teisės aktai, komitologijos sprendimų priėmimo mechanizmai, komitologijos komitetai atibojami nuo kitų Europos Sąjungos komitetų. Darbe įvardijami komitologijos

komitetai, įtakoiantys Europos Sąjungos muitų politiką, o ypatingas dėmesys skiriamas svarbiausiam iš tokių komitetų – Muitinės kodekso komitetui. Apžvelgiamas Lietuvos atstovavimas komitologijos komitetuose, atstovavimo teisiniai pagrindai, pateikiamos rekomendacijos. Darbo pabaigoje, trumpai apžvelgiami Europos Konstitucijos ir Naujojo Bendrijos kodekso įnešami pasikeitimai.

SUMMARY

COMITOLGY COMMITTEES- THE TOOLS FOR THE IMPLEMENTATION OF UNION'S CUSTOMS POLICY

The operation of the system of comitology is researched in the Paper. Its legal basis and decision making procedure are analyzed, comitology committees are distinguished from the rest of the committees of the Union and stress is laid upon the the ones, having the major influence on the Union's Customs Policy. Likewise, a review of Lithuanian representation in the comitology committees is delivered and the future perspectives of these committees are anticipated.

Comitology system is based on Art. 202 of the EC Treaty, providing that the Council in the legislative process shall confer on the Commission, in the acts which the Council adopts, powers for the implementation of the rules which the Council lays down. These rules constitute the legal basis for comitology: through the comitology committees Member States are supervising the way Commission is implementing the rules laid down by the Council and the Parliament.

The very first comitology committees were established in 1962. They operated in the field of agriculture and adopted decisions under the management procedure. In 1968 comitology committees, with the power to adopt decisions under regulation procedure were established in the areas of customs and (later) agriculture. It is noteworthy, that the year of 1968 was not an accidental one for establishment of comitology committees conferred with the power to make decisions under the regulation procedure in the field of customs. It was the year of 1968 that the Customs Union was created and the Common Customs Tariff was set. So far, it is considered as being one of the major developments in the history of the EC. Common Customs Policy, Common Customs Tariff and common measures, applied to the foreign trade policy, required exceptionally close co-operation between the Council, the Commission and the Member States. This was provided by the system of comitology.

Considering the fact that customs union was and still remains essential for the free market as well as it constitutes the substantial element of the Union itself, the author has set the aim of assessing the influence of the comitology committees upon the Customs Policy of the Union.

The operation of comitology system since its origination in 1962 (the establishment of the management committees) up to the present is scrutinized in the Paper. The legal basis for comitology, as well as its decision making procedures are analyzed, comitology committees are

distinguished from the other committees of the Union. In the Paper the author focuses on the committees, having the major influence on the Customs Policy of the Union, with the main focus laid on the Customs Code Committee. Representation of the Republic of Lithuania in the comitology committees and its legal basis are overviewed, recommendations delivered. In the final part of the Paper one finds a short survey of the modifications, introduced by the New Community Code and the Constitution for Europe.